

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

64 ncü Birleşim

31 . 3 . 1972 Cuma

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>		<i>Sayfa</i>
I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	410	ayrıca vatan hainlerinin yakalanmalarında	
II - GELEN KÂĞITLAR	410	cansiperane faaliyetleri dolayısıyla güven-	
III - YOKLAMALAR	410,440	lik kuvvetlerine Türk Milletinin sevgi ve	
IV - BAŞKANLIK DIVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	411	takdirlerinin iblâğına karar alınmasına da-	
1. — Ünye Radar Üssünde teknisyen olarak çalışan 1 Kanadalı ve 2 İngiliz uzmanın anarşistler tarafından kaçırlmasından sonra, 30 Mart 1972 Perşembe günü akşamına kadar cereyan eden olaylar hakkında İçişleri Bakanı Ferit Kubat'ın gündem dışı demeci ile grupları adına Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu, Sakarya Milletvekili M. Vedat Önsal, Konya Milletvekili Vefa Tanır, İzmir Milletvekili A. Naili Erdem ve Bolu Milletvekili Kemal Demir'in konuşmaları	411:419	ir önergeleri	419:420
2. — Konya Milletvekili Özer Öleşen ile Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, üç yabancı teknisyenin hunharca katlinden duyulan derin üzüntünün ailelerine, İngiliz ve Kanada milletlerine iletilmesine,		3. — Üyelerden bazılarında izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/780)	420
		4. — Hastalığı sebebiyle bir toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'a ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/781)	420
		V - GÖRÜŞÜLEN İŞLER	420
		1. — Denizyatağı ve Okyanus dibi ile bunların altındaki topraklara nükleer silâhların ve diğer kitle imha silâhlarının yerleştirilmesinin yasaklanmasına dair Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/484) (S. Sayısı : 497)	420:421
		2. — Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/585) (S. Sayısı : 474)	421:440,441:444

1. — GECEN TUTANAK ÖZETİ

Bu birleşimde iki oturum yapan Genel Kurulda yapılan yoklamalar sonunda, çoğunluk sağlanamadığından 31 . 3 . 1972 Cuma günü saat 15,00'te toplanılmak üzere Birleşime 16,25'te son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Kemal Ziya Öztürk

Kâtip
Sivas
Enver Akova

Kâtip
Tunceli
Hüseyin Yenipınar

2. — GELEN KAĞITLAR

Tasarılar

1. — Kamu Hizmetleri Birlikleri kanun tasarısı (1/643). (Anayasa, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarına)

2. — Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 1970 bütçe yılı Kesinhesap kanun tasarısı (1/644) (Sayıştay Komisyonuna)

Rapor

3. — Atatürk Üniversitesi kuruluşu hakkın-

daki 6990 sayılı Kanuna ek Çukurova Tıp Fakültesi kuruluş kanun tasarısı hakkında Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapıla değişiklikler hakkında Millet Meclisi Plân Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/590; Cumhuriyet Senatosu 1/65) (Millet Meclisi S. Sayısı : 495'e 1 nci ek; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 81) (Dağıtma tarihi : 31 . 3 . 1972

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN : Başkanvekili Kemal Ziya Öztürk

KÂTIPLER : Hüseyin Yenipınar (Tunceli), Enver Akova (Sivas)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 64 ncü Birleşimini açıyorum.

III - YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama yapılacaktır. Sayın üyelerin beyaz düğmelere basarak yoklamaya iştiraklerini rica ediyorum efendim.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, çalışmalarımıza başlıyoruz efendim.

IV - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Ünye Radar Üssünde teknisyen olarak çalışan 1 Kanadalı ve 2 İngiliz uzmanın anarşistler tarafından kaçırılmasından sonra, 30 Mart 1972 Perşembe günü akşamına kadar cereyan eden olaylar hakkında İçişleri Bakanı Ferit Kubat'ın gündem dışı demeci ile grupları adına Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu, Sakarya Milletvekili M. Vedat Önsal, Konya Milletvekili Vefa Tanır, İzmir Milletvekili A. Naili Erdem ve Bolu Milletvekili Kemal Demir'in konuşmaları.

BAŞKAN — Son olaylar hakkında Sayın İçişleri Bakanı gündem dışı söz isteğinde bulunmuşlardır. Sayın İçişleri Bakanı Ferit Kubat buyurunuz efendim.

İÇİŞLERİ BAKANI FERİT KUBAT — Değerli Başkan, Millet Meclisinin sayın üyeleri;

Ünye Radar Üssünde teknisyen olarak çalışan 1 Kanadalı ve 2 İngiliz uzmanın anarşistler tarafından kaçırılmasından sonra, 30 Mart 1972 Perşembe günü akşamına kadar cereyan eden olaylar hakkında Yüksek Parlamento mensuplarına bilgi vermek üzere huzurlarınızı işgal etmiş bulunuyorum.

3 ecebi uzmanın Ünye'de kaçırılmaları olayı şöyle cereyan etmiştir:

Örfi İdare Kumandanlığınca aranan anarşistlerden bir grup; Ertuğrul Kürkçü, Cihan Alptekin, Ömer Ayna, Mahir Çayan ve bazı arkadaşları gizli yollardan Ünye istikametine gitmişlerdir. Bu gruba, Fatsa ve Ünye'deki anarşistlerden bir grup daha katılmış ve kaçırılmanın planlamasına geçilmiştir.

Fatsa ve Ünye bölgesinden katılan elebaşların bazıları da şunlardır; avukat Şener Şadi, avukat Ali Kaynak, öğretmenlikten ayrılıp avukat Şener Şadi'nin yanında çalışan Ertan Saruhanlı, kuyumcu Turhan Hülünk, öğretmen Hüseyin Gümüş, Ahmet Atasoy ve arkadaşları.

Müştereken yapılan planlama sonucu, 26 Mart Pazar günü akşam saat 19.00 raddeleğinde anarşistlerden 6 kişi Radar Üssü mensubu görevlilerinin bulunduğu 4 katlı binanın kapısını çalmak suretiyle kapıyı açtırmışlar ve müsellaah olan 6 kişi içeriye zorla girmiş, oradaki görevlileri teslim almıştır.

Bu binada 9 erkek, 1 kadın vazifeli bulunmaktadır. Anarşistlerin birisinin üzerinde üstteğmen rütbeli subay elbisesi bulunmaktadır. Görevlilerin şefleri ile gençlerinden olan ikisi seçildikten sonra, diğer 7'si silâh tehdidiyle elleri ayakları koltuklara bağlanmak suretiyle zararsız hale getirilmişler, ağızlarına da geniş bir band bağlanmak suretiyle ses çıkarmaları önlenmiştir.

Daha sonra, sabah saat 6.00'ya kadar kıpırdadıkları takdirde aşağıda bekleyen nöbetçi tarafından öldürülecekleri ihtarı da yapılarak, diğer 3'ünü almak suretiyle evi terk etmişlerdir.

Bu arada, ecebeilerde bulunan bir miktar para ile, kapı önünde duran yine ecebeilere ait bir Land Rower arabasının kontak anahtarını da kendilerinden almayı ihmal etmemişlerdir.

Anarşistler, saat 21.00 - 21,30 raddelerinde, beraberlerindeki 3 ecebi ile birlikte Land Rower araba ile oradan uzaklaşıyorlar. Bilâhare vasıta değiştirilmek suretiyle bir kamyonla evvelece temin edilen Kızıldere köyüne gelerek, evvelâ bir ağıla, sonra da muhtarın evine yerleşiyorlar. Kızıldere köyü, Tokat ili, Niksar ilçesine bağlıdır.

Hâdise, 27 Mart Pazartesi günü eve gelen hizmetlinin, ecebeileri çözüp kurtarmasından sonra Radar Üst Kumandanına telefonla bilgi vermesiyle, Radar Üst Kumandanının emniyet kuvvetlerimize hâdiseyi bildirmesi mümkün oluyor.

Hâdise, Ankara'ya, Hükümetimize ancak sabah 8.00'de intikal etti. Bunun üzerine gerekli makamlar ve personel derhal harekete geçirildi. Aynı gün olayla ilgili istihbaratı değerlendirmek, olay bölgesindeki yetkililere direktifler vermek ve ilgililerle görüşme yapmak suretiyle çalışmalar oldu.

28 Mart Salı günü yanına, Jandarma Genel Kumandanlığı İstihbarat Başkanı General Vehbi Parlar'ı da almak suretiyle Ordu istikametine hareket ettik.

Yol boyunca istihbarat ve müşaverelerimize devam etmek suretiyle öğleden sonra Ünye'ye vardık. Ünye'de ve akşam Ordu'da ilgili vilâyet vali ve bölge jandarma kumandanları, il

jandarma alay kumandanları, emniyet müdürleri ve gizli istihbarat teşkilâtı yetkilileriyle birlikte toplantı ve müşavere yaptık. Bunun neticesi, harekâtın idaresine Samsun Jandarma Bölge Kumandanı Albay Celâl Durukan'ı tam yetkili olarak vazifelendirdim.

Jandarma yetkili kumandanlarının plânlanması geç saatlere kadar devam etti. Plan gereğince Fatsa - Ünye - Niksar üçgeni içinde bulunan arazi parçası dıştan sıkı bir kontrol altına alındı ve mücavir bölgelerde de aynı şekilde tedbirler almak suretiyle tam bir koordinasyon ve ciddi bir çalışmaya girildi.

29 Mart Çarşamba günü de aynı şekilde sıkı bir çalışma ve koordinasyon düzeni takibetti. Aldığımız istihbarat daimî ve merkezî bir değerlendirmeye tabi tutuluyordu. 29 Mart gecesi jandarmamızın gayretli bir çalışması sonucu, Niksar - Ünye yolunda vasitalarda yaptığı bir kontrolde «Hasan Yılmaz» isimli bir şahsın hüviyetini ispat edememesi üzerine, istihbarat teşkilâtımızın da yardımı ile, bu şahıs rehberlik için anarşistlerden 10 000 lira almak suretiyle anarşistleri Kızıldere köyüne getirerek bir ağıla yerleştirdiğini beyan etmek zorunda kaldı.

Bölgede bulunan jandarma komando taburumuz tarafından, köy, gece yarısından sonra sarılmış bulunuyordu. Köyün sarıldığını gören Kızıldere muhtarı, bir nedamet duygusu içerisinde köyü saran komandalara, anarşistlerin kendi evinde olduğunu açıklamıştır.

Güvenlik Kuvvetleri, o saatten itibaren «köyün ve evin çevrilmiş olduğunu» ihtar etmek suretiyle anarşistlerin teslim olmalarını, ellerinde bulunan, Türk Milletinin güvenine ve himayesine ve misafir perverliğine terk edilmiş üç ecnebinin serbest bırakılmaları hususunu sık sık ihtar ve rica etmelerine rağmen, anarşistlerin çok ağır hakaret ve küfürleriyle mukabele görmüş, bir ara çatıda açtıkları yedi - sekiz mazgaldan birisinden bir İngiliz göstermişler ve İngiliz'in, «Bu adamlar hiç bir şeyden anlamazlar, bizi öldürecekler.» demesi üzerine derhal kendisini içeri çekmişlerdir.

Devamlı ihtar ve tekliflerimiz küfür ve ateşle şöylece karşılanmıştır: «Biz buraya dönmeye değil, ölmeye geldik.» Bu sözlerden ölmeye ve öldürmeye kararlı oldukları, çevrele-

ri sarılı olduğundan ümitlerini kaybettikleri ve ecnebilere kıyma teşebbüsünde oldukları tarafımızdan anlaşılmıştır.

Saat 13,40'ta, yanımda General Vehbi Parlar ve suç ortaklarından avukat Şener Şadi ile birlikte harekât bölgesine geldim. Gerek ecnebilerin serbest bırakılması, gerek kendilerinin teslim olmaları hususundaki ikazlarımızı yeniden sık sık tekrarladık. Saat 14.00 raddelelerinde evden ufak bir patlama ve birkaç silâh sesi duyuldu. Bunun akabinde çatı ve evin diğer bölümlerinden açılan onu mütecaviz mazgaldan sürekli bir ateş ve 20 - 30 kadar el bombası atımı ile karşılaştık. Bu anda erlerimizden de, çok az bir kısmı tarafından, eve ateş edildi. Evde bol miktarda yiyecek olduğu biliniyordu. Bu ateşte, evde bol miktarda cephane bulunduğunu ortaya koydu. Ateş kesildikten sonra ecnebilere teslim etmeleri veya bir kere daha bize hitabettirilmeleri, gösterilmeleri rica edildiyse de ancak ateş ve küfür yağmuru devam etti. Vaziyet çok nazikti. Bölgedeki durum ve arazi yapısı, gece evden eve geçmek veya tünel kazmak suretiyle kaçmalarını kolaylaştırıyordu. Evde bol miktarda kazma ve kürek vardı, yerler çamurdu. Son bir ümit olarak oraya getirdiğimiz avukat Şener Şadi'yi de konuşturmamız hiç bir netice vermedi.

General Parlar ile Almus ilçesine giderek Ankara ile temas kurduk ve durumun nezaketini anlattık. Ankara'da bizden muhakkak surette ecnebilerin sağ olarak ele geçirilmesi hususunda hiçbir gayretin esirgenmemesini istedi. Bizim de o ana kadar yaptıklarımızın aynı maksada matuf olduğunu, kimseye zarar verilmemesi için uğraştığımızı belirttik.

Netice olarak bu espri içerisinde harekât kumandanına tam yetki verilmesi uygun bulundu. Harekât bölgesine dönen Sayın General Parlar, bütün imkân ve gayretlerini kullanmasına rağmen saat 17.00 sularında ecnebilere canlı olarak bir kere daha göstermelerini ve serbest bırakmalarını, kendilerinin de teslim olmalarını tekrarlamasının cevapsız kalması üzerine karşılıklı müsademe başlamış ve güvenlik kuvvetleri büyük bir maharetle, kimseye zarar vermeden hayatlarını tehlikeye koymak suretiyle, gelik yelekli bir tim ile eve girmeye mu-

vaffak olmuşlardır. İlk girişte ecnebilerin elerinden birbirine bağlı olduğu halde vurulmuş oldukları görülmüştür. Eve giren tim üzerine de, diğer bölmeğe geçen anarşistler tarafından kurşun yağmuru devam etmiştir.

Çetin bir müsademe sonunda çelik yelekli ekip, hepsini ölü olarak ele geçirmiştir. Son bir anarşist «teslim oldum» demiş ve, o anlık gafletten istifade ile silâhını ateşleme fırsatını bulmuşsa da kurşun, çelik yelekte kalmış, çelik yelege geçmemiş ve mukabil ateşte de öldürülmüştür.

Bütün bu harekât boyunca güvenlik kuvvetlerimiz tahammülsüz bir insanlık ve sabır göstermek suretiyle başta üç ecnebiyi kurtarmak ve diğerlerinin de hayatlarına kıymamak için insanüstü büyük bir gayret göstermişlerdir. Hâdise sonucunda güvenlik kuvvetlerimizin görüşü, ecnebilerin saat 14 raddelerinde evde duyulan silâh sesleri ve sonradan yapılan sürekli ateş sırasında anarşistler tarafından öldürülmüş oldukları inancına varılmıştır.

Olayda, üçü ecnebi olmak üzere 13 kişi ölmüş, bir kişi canlı olarak ele geçirilmiştir; Ertuğrul Kürkçü.

Anarşistlere yataklık ve sair yardımlarda bulunduğu tespit edilen 33 kişi de nezaret altına alınmıştır. Güvenlik Kuvvetlerince evde yapılan arama sonucunda bol miktarda makinalı tabanca, otomatik tabanca, bombalar ve mermi ele geçirilmiştir. Olaya, Niksar savcılığı el koymuştur. Örfî İdarece lüzumlu görüldüğü takdirde, tahkikat Örfî İdare Kumandanlığına intikâl edebilir.

Demin arz ettiğim hususu yeni öğrenmiş bulunuyorum: Şu dakikada vaka mahallinden gelen bir haber üzerine Ertuğrul Kürkçü'nün samanlıkta sağ olarak bulunmuş olduğu ve ecnebilerin kendileri tarafından öldürüldüğünü itiraf ettiği ifade edilmektedir.

Olayların başlangıcından bitimine kadar cesurane ve hiçbir fedakârlıktan çekinmeden türlü güçlüklerle rağmen tam bir insanî duygu ve vazifesinaslık içinde görev yapmış bulunan bütün jandarma teşkilâtı mensuplarına, onlara yardımcı olan emniyet ve istihbarat teşkilâtı mensuplarına ve baştan sona kadar bizlere yardımcı olan kadirşinas, asil vatandaşlarımıza derin minnet ve şükranlarımı sunmayı vazife saymaktaym.

Saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Fahri Uğrasızoğlu, bu konuda gündem dışı söz talebetmişsiniz, buyurun efendim. Kısa olmasını rica ediyorum.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Uşak) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Devletimizin bütünlüğüne ve Atatürk'ün bizlere emaneti olan Demokratik Cumhuriyet rejimine kasteden anarşistlerden bir grup, dün Niksar'ın Kızıldere köyünde, Ünye'deki radar üssünden kaçırıkları üç yabancı mäsüm teknisyeni hunharca öldürdükten sonra Güvenlik Kuvvetlerimize de silâhla ve bombalarla karşı koymak cüretini göstermişlerdir. Çatışmanın sonucu resmî bir bildiri ile kamu oyuna duyurulmuştur. Sayın Bakan da şimdi açıklamada bulundular. Durum, böylece yüksek malûmunuzdur.

Şunu hemen ifade etmek isterim ki, ikisi İngiliz ve biri Kanadalı olan bu üç mäsüm yabancı teknisyenin bu menfur anarşistler tarafından hunharca öldürülmüş olmaları, aziz milletimiz ve bütün insanlık aleml tarafından nefretle karşılanmıştır. Bu noktada Yüce Meclisin üzüntüsü fevkalâde büyüktür.

Üç idamla ilgili infaz cezalarının geciktirilmiş olmasının, üç yabancı mäsüm insanın öldürülmesine sebeb olduğuna inanıyorum. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar) Bunun manevî ıstırabını vicdanlarında hissedener olacaktır. (Anlaşılmayan müdahaleler...)

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — Benim temennim, buna benzer hadiselerin teker-rür etmemesidir.

Muhterem milletvekilleri,

Anarşistlerin yok edilmesi ve bu güzel memleketimizin biran evvel huzura kavuşturulması hususunda Sıkıyönetim komutanlarımızın ve mahkemelerimizin azimli tutum ve davranışlarını takdirle ve şükranla anıyorum.

Bu sözlerimi, büyük Türk Milleti adına ifade etmekteyim. Yüce Heyetinizin hissiyatına da tercüman olduğum inancı içindeyim.

Sıkıyönetimin ilanından bugüne kadar geçen zaman zarfında değerli komutanlar, tutum ve davranışlarıyla Devletin bütünlüğünü ve rejimi koruma hususunda üstün bir başarı göstermişler ve yurtseverliğin en büyük örneğini ortaya koymuşlardır.

Aziz milletimiz bu asil komutanlara ve onların emrinde çalışan fedakâr güvenlik kuvvetlerine olan derin güven duygusu içinde, olup bitenleri sessiz, fakat vâkâr içinde büyük bir ilgiyle takibetmektedir.

Sayın milletvekilleri,

İnancım odur ki, Türkiye selâmete ulaşma yolundadır ve yakın bir gelecekte kendisini her türlü musibetlerden temizlenmiş görecektir. Huzurlu günlere kavuşmamız için şehir eşkiyalarının cezalandırılmaları veya imha edilmeleri kâfi değildir. Meselenin daha derinlerine inmek ve köklü bazı tedbirler almak gerekmektedir.

Bugün Türkiye'nin bir komünizm tehlikesi ile karşı karşıya olduğu, Devleti yıkmak ve milleti bir kardeş kavgasına götürmek isteyenlerin menfur emellerine ulaşmak için bir kısım mâsum insanları nerelere kadar getirebildikleri, her türlü silâhlarla teçhiz ederek Silâhlı Kuvvetlerimizin karşısına bile çıkardıkları, şahidi olduğumuz acı tecrübelerle iyice anlaşılmıştır. Bunlar, yıllardan beri devam edip gelen kasıtlı tertiplerin neticesidir.

Yüksek Heyetinizin birkaç noktaya dikkatini çekmek istiyorum:

Bir zamanlar üniversiteler ve işyerleri işgal edilmiştir. Memleketin şurasında, burasında toprak işgalleri başgöstermiştir. İstanbul da tahribatı büyük olan bir işçi ihtilâl hareketi tecrübesine girilmiştir. Öğretmenler, kanunsuz boykot hareketlerine itilmişlerdir. Üniversitelerde bazı öğretim üyeleri tarafından öğrencilere ders yerine ihtilâl metotları öğretilmiş, Türk Silâhlı Kuvvetleriyle çatışma haline sokulmuşlardır. Orta Doğu Teknik Üniversitesinde bu silâhlı çatışma sırasında yaralanan bir öğrenci liderinin o günün rektörünün şahsi arabasında kaçırıldığı şayiaları hâlâ yaygın bir halde kamu oyunda dolaşmaktadır.

FUAT AZMİOĞLU (Kütahya) — Evinde, evinde.

ORHAN BİRGİT (Ankara) — Sadık Perinçek'in evinde. (Erzurum Milletvekili Naci Gacıroğlu ile Ankara Milletvekili Orhan Birgit arasında karşılıklı söz atmalar.)

BAŞKAN — Sayın Gacıroğlu ve Sayın Birgit, ikinizden de rica ediyorum efendim, lüt-

fediniz bu celsede olsun sükûnetinizi muhafaza ediniz.

Buyurunuz Sayın Uğrasızoğlu.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — Bir kısım öğretim üyeleri; «Anayasa yürüyüşü» adı altında Dev - Genç ile iştirak içinde sokak yürüyüşlerine çıkmışlardır. Memleketin muhtelif bölgelerinde önemli sabotaj hareketleri vukubulmuştur.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — İktidarda kim vardı o zaman?

BAŞKAN — Sayın Ülker, müdahale etmeyiniz lütfen.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — Bunlar dışında milletin en büyük güven kaynağı olan bu kutsal binada solun ve komünizmin gelişmesine yardımcı olan, memlekette anarşizmi teşvik ve tahrik eden, güvenlik kuvvetlerinin itibar ve haysiyetini kıran, Devlet otoritesini zedeleyen, «Yeni düzen» teraneleri içinde garip sesler yükselmiştir. (A. P. sıralarından «Bravo» sesleri.) O günlerde Hükümet Başkanı Sayın Demirel, Devlet otoritesinin ve güvenlik kuvvetlerinin.. (C. H. P. sıralarından gürültüler)

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Sayın Başkan, bu konuda genel görüşme açılmasını istesinler, tahrik etmesinler.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, çok rica ederim karşılıklı sataşmalarla konuyu dağıtmayınız.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Adıyaman) — Olaylara hep beraber eğileceğimiz yerde, tahrik ediyoruz.

BAŞKAN — Efendim, bir dakika, bağırma mayla hiçbir şeyi halledemezsiniz efendim.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Adıyaman) — Ortada komünistler varsa herkes hesap versin. Yok öyle yağma, herkes hesap verecek.

BAŞKAN — Pek tabii efendim, müsaade ediniz ve yerinize oturunuz.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Adıyaman) — Sayın Başkan, biz hiçbir zaman komünizmi müdafaa etmedik, etmeyiz de.

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Yağcı, böyle müzakere tarzı yok efendim.

MUSTAFA HULUSİ ÇAKIR (İzmir) — Gündem dışı mevzu böyle olmaz Sayın Başkan. Hem onlar niye yapmadılar bunları? (C. H. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Rica ediyorum, bağırmaıyla hiç bir şeyi halledemeyiz.

Sayın Uğrasızoğlu, rica ediyorum efendim, gündem dışı konuşmalarımız sınırlıdır aslında mutabık kaldığımız çerçeve dışına çıkmamanızı rica ediyorum. Lütfen bağlayınız sözünüzü efendim.

NECATİ ÇAKIROĞLU (Trabzon) — Hangi tedbirler alınmıştır, onları da söyle.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, gündem dışı konuşma böyle olmaz.

BAŞKAN — Bir dakika efendim, rica ediyorum sâkin olunuz. Efendim, görevli arkadaşlardan da rica ediyorum, sükûneti temin etmeksizin müzakerelere devam etmek mümkün değildir, bu şartlar altında.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — Sayın Demirel, Devlet otoritesinin ve güvenlik kuvvetlerinin haysiyetinin korunması için teşvik ve tahrik edici sözlere karşı bu kürsüden kaç defa ikazlarda bulunmuştur. O tarihlerde yine «devrimciler ölecek devrimler yaşayacaktır» diyenler çıkmıştır. Nerede bunların sahipleri.. (Gürültüler)

NECATİ ÇAKIROĞLU (Trabzon) — Bunların müsebbipleri orada, orada.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, konu gündem dışına taşı.

BAŞKAN — Efendim, söz alır cevap verirsiniz. Müdahale ile olmaz.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — Ve nerede daha büyük suçlular? (C. H. P. sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Lütfen tamamlayınız Sayın Uğrasızoğlu.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — Sayın milletvekilleri;

Devlete ve millete ihanet suçuyla mahkûm olanları korumaya çalışan bir zihniyeti tasvi betmeye imkân yoktur. Ben şu soruma açık cevap istiyorum; Sayın Erim Hükümeti Türk Devletinin bekası ile ilgili olan bu meselenin derinliğine inmek istiyor mu, istemiyor mu?

FAZIL GÜLEÇ (Adana) — Hırsızları da beraber görüşelim.

BAŞKAN — Sayın Uğrasızoğlu, tamamlayınız lütfen.

FAHRİ UĞRASIZOĞLU (Devamla) — ...İnilebilecek midir, inemeyecek midir? Bunun bu

kürsüden millet huzurunda açıkça ifade edilmesi lâzımdır. Meselenin derinliğine inemeyeceklerse Yüksek Meclis başka tedbirler almak zorundadır.

Muhterem sıkıyönetim komutanlarının bu kadar üstün gayret ve başarılarını iyi değerlendirmez, iş bitti diye bu noktada konunun ağırlığını ve ciddiyetini unutursak Türkiye huzura kavuşamaz.

Bu sebeple, Sayın Hükümeti, suçluların elebaşlarını ve teşvikçilerini mutlaka bulmak ve adalete teslim etmek hususunda niyetini ifade etmek üzere bu kürsüye davet ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım;

Niksar'ın Kızıldere köyünde üç yabancı teknisyenin öldürülmesinden, Meclis olarak, duyduğumuz üzüntünün dostumuz İngiltere Avam Kamarasına ve Kanada Meclisine duyurulması lüzumuna kaniim. Bu hususta Yüksek Başkanlığa bir de önerge taktim etmiş bulunuyorum.

Takdir Yüce Divanın ve Yüksek Heyetinizindir, hepimize saygılarımı arz ederim. (A. P. sıralarından alkışlar ve bravo sesleri.)

BAŞKAN — D. P. Grubu adına Sayın Önsal, aynı konuda söz istemişsiniz. Buyurunuz edendim.

D. P. GRUBU ADINA MUSTAFA VEDAT ÖNSAL (Sakarya) — Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri;

Türk kamuoyunu büyük ölçüde müteessir eden üç yabancı teknisyenin kaçırılması ve hunharca öldürülmesi olayı hakkında Grubumuzun hissiyatını ifade etmek üzere huzurlarınıza çıkmış bulunuyorum.

Olay, her cephesiyle elem verici ve düşündürücüdür. Anarşik olayları yaratanların hedef olarak Türk Devletini aldıklarını, onu parçalamak, bölmek, hür dünyada itibarsız hale düşürerek bir komünist peyki yapmak maksadını taşıdıklarının belgesi mahiyetindedir.

Memleketimizde hür dünyanın ve Türkiye'nin müşterek savunması ile ilgili olarak misafir bulunan sivil yabancı teknisyenlerin hayatına kastedilmesi, Devlet itibarımıza yöneltilen ağır bir darbedir. Asırlar boyunca dünya tarihine istikamet vermiş ve cihan imparatorlukları kurmuş Büyük Türk Milletine sürülmek istenilen kara bir leke mahiyetindedir.

Olay, yurdumuzdaki anarşik hareketleri yaratan ve bu hareketlere istikamet verenlerin

Türklük ile uzaktan, yakından alakası olmadığını, Türk Devletinin hayatına kasteden beynelmil bir teşkilâtın satın alınmış ajanları olduğunu ispat etmiştir.

Türk, misafirperverdir. Türk, kendisini müdafaa edemeyecek durumda olanların yardımcısı ve hamisidir. Türk'ün, elleri, kolları bağlı kimselere, en büyük düşmanı dahi olsa silâh çektiği hiç görülmemiştir.

İngiliz ve Kanadalı teknisyenlerin, malum şartlar içinde hayatlarına kastedenlerin damarlarında Türk kanının zerresi veya Türklükle en ufak bağları bulunsa idi, elleri, kolları bağlı, ülkemizde misafir olarak bulunan bigünah kişilerin hayatına kıyamazlardı.

Artık milletin sabrı tükenmiştir; Türk Devletinin itibarına, Türk Milletinin hayatına kasteden komünist usakların bu ve benzeri faaliyetlerinin kökünü kazınmasını bekliyor. Bu eylemlerin sahiplerinin şefaathçilerini affetmeyecektir. (D. P. sıralarından alkışlar ve «Bravo» sesleri.) Hükümetin kararlı, cesur ve tavizsiz bir şekilde olayların üstüne yürümesini istiyor. Eşkiyanın karşısında hukukun ve kanunların icapları, tavizsiz ve kararlı bir şekilde süratle yerine getirilmelidir. Tereddüt, savsaklama ve hattâ himaye, eşkiyanın cüretini artırmakta ve yeni mel'unane teşebbüslere girişmesini sağlamak gayri bir işe yaramamaktadır.

Hedef, Devletin varlığıdır. 36 milyon kişinin hayatı, hürriyeti ve Türklüğün istikbali bahis konusu olan böylesine ciddi durumlarda tereddüt de bir nevi hiyanettir. Herkes yüklenmiş görevin mesuliyetini müdrük olarak hareket etmek mecburiyetindedir. Devlet ve millet hayatının bahis konusu olduğu yerde şahsi hesaplar bir kenara itilmelidir. Türklüğün hayatına kastedenlerin üzerine birlikte yürümek ve bu hainlerin kökünü kazımak yolunda her türlü tedbirleri birlikte almak mecburiyetindeyiz.

Elbette en ağır görev ve mesuliyet Hükümete aittir. Hükümetlerin içine düştükleri acz, zaman zaman izledikleri taviz ve himaye politikası şirretlere ve Devlet yıkıcılarına cesaret vermiş ve Türkiye'yi uçurumun kenarına getirmiştir. Bu hâdiseden de ders alarak, her türlü taviz ve himayeyi bir kenara bırakarak, süratle netice alacak yollara baş vurmak mecburiyetindeyiz. Adaletin kararlarının uygulanmasını engel-

lemek yolunda baş vurulan politik oyunlara artık son verilmeli ve Devlet itibarının zedelenmesine sebebiyet verilmemelidir.

Demokratik Parti, bugüne kadar olduğu gibi, bundan böyle de anarşiyi önlemek ve komünist tethişçilerin kökünü kazımak yolunda alınacak her türlü tedbiri teşvik edecek ve destekleyecektir.

Son olayda Sayın İçişleri Bakanının, güvenlik kuvvetlerinin kararlı ve netice alıcı tutumunu takdirle karşılıyoruz. Grubumuz adına kendilerine tebrik ve teşekkürlerimizi ifadeyi bir borç bilirim. Değerli evlâtlarını kaybeden dost İngiliz ve Kanada milletlerinin üzüntülerini paylaşılı, kederli ailelerine başsağlığı dilerim.

Yüce Mecîise, Demokratik Parti Grubu adına saygılar sunarım. (D. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Millî Güven Partisi Grubu adına Sayın Tanır, buyurunuz efendim.

M. G. P. GRUBU ADINA VEFA TANIR (Konya) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri, bu mevzuda maruzatım gayet kısa olacaktır.

Milletçe savunmamıza yararlı bir tesiste, milletlerarası antlaşmalarımızın hükümlerine göre ve Türk Devletinin himayesi altında görev yapmakta iken kaçırılarak öldürülen iki İngiliz ve bir Kanadalı teknisyenin kaybindan dolayı hutsuz bir ıstırap duymaktayız.

Kanun, ahlak ve hukuk tanımayan şakiler ciddi bir takip sonunda sıkıştırıldıkları yerde mezbuhane bir çatışmaya girişmişler ve mukadder akibete uğramışlardır. Yedisinden yetmişine bütün Türk milletinin nefretle izlediği bu insanlık şekavet olayı gibi olayların tekerrür etmemesi en halis dileğimizdir. Yolunu şaşırmuş olanların, bundan ders alarak, aziz vatanımıza ve milletimize hizmet edecek faydalı insanlar haline gelmelerini temenni ederiz.

Asil milletimizin duygusuna tercüman olduğumuz inancı ile cinayete kurban giden teknisyenlerin ailelerine ve milletlerine baş sağlığı dilerim.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Partisi Grubu adına Sayın Erdem, buyurunuz efendim.

A. P. GRUBU ADINA ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Bütün değerli milletvekili arkadaşlarımızın ve vatandaş kitlesinin, en ince teferrüatına kadar, bilgi sahibi olmak istediği bir konu hakkında Sayın İçişleri Bakanının bizlere ayrıntıları ile vermiş olduğu izahatı dinlemiş bulunuyoruz.

Bu izahatın içerisinde, gerçekten, hepimizi birçok yönleriyle etkileyecek fevkalâde manidar yönler olduğunu tespit etmiş bulunmaktayız.

Bir olay olmuştur. Bu olayın içerisinde, Türkiye'de görev veren ve misafir olarak bulunan dost ve müttefik iki ülkenin üç vatandaşının canlarına hunharca kıyılmıştır.

Olay, evvelâ bu yönüyle hepimizi dilhun etmiş ve uygarlık savaşında, muasır medeniyet seviyesinin ortaya koymuş olduğu Devlet anlayışını benimsemiş aziz Türkiye'mizin sorumluluk mevkilerini işgal edenleri de fevkalâde derin düşünceye sevk etmiştir.

Olayların içerisinde, isimlerini bulmakta zorluk çektiğimiz kişiler var. Bunlar, başlangıçta, masum öğrencilerin kendilerine ait üniversite içi sorunlarını dile getirmek için ortaya çıkmış insanlar olarak tanıtılmaya çalışılmıştı.

Daha o günlerde, hâdiseye yanlış bir istikametten bakıldığını, masum gençlik hareketlerinin esasında ve arkasında başka niyet ve maksatların yattığını ifade ettiğimiz zaman, birçok çevrelerden gelen bir hayli tarizlere muhatap olduk. Ama, zaman geçti, hâdiseler hepimizi bir noktaya getirdi. Görüldü ki, bu masum gençlik hareketlerinin içerisinde bulunduğu ifade edilenler; esasta, Anayasayı tahrip, tağyir ve ilgaya teşebbüs edenler şu çatısı altında oturmakla büyük bir sorumluluk şuurunu içerisinde görev vermenin ağırlığı içerisinde fikir üretici gruplar olarak çalışan Parlamentoyu kapatmaya ve yine hemen her ailemizin içinden birkaç şahsın şehit olmak suretiyle kurmuş olduğumuz vatan parçasını bölmeye ve keza en ufak bir tefrikaya tabi tutulmaksızın Misakı Millî hudutları içerisinde hür ve müstakil yaşayan milletimizi parçalamaya matuf hareketlerin içindedirler.

Hâdiseler bir noktada düğümlendi ve bir noktada açıklığa kavuştu.

Anlaşılmıştır ki, Devletin bekasını tehdiye, Anayasayı tağyir, tebdil ve ilgaya, demokratik Cumhuriyetin şeklini değiştirmeye kastedenler mutlaka neticede hüsrana mahkûm olacaklardır.

Yine anlaşılmıştır ki, Devletin gücünü, meşruiyetçi bir nizamın dışına taşarak onu tahribetmeye uğraşanlar, kanunun meşru hudutları içerisinde hesap verecekler ve mutlaka eriyip söneceklerdir.

Uygarlık barışına çıkmanın elinde sadece fikir olur. Uygarlık barışı, insan mutluluğunu, insan refahını hedef almıştır. İnsan mutluluğunu, insan refahını isteyen, bir noktadan hareketle, yine insanın canını alma noktasına giderse, o, barış düzeninin ötesinde ve reformun ötesinde bir başka özlemin içindedir.

Ümid ederim ki, şu hâdiseler münasebetiyle bir şey anlaşılmıştır : Türkiye'de vukua gelen olaylar ve Türkiye'de bu olayların içerisinde girenler, gerçekte sosyo - ekonomik hâdiselerin Türkiye'de istenilen şekilde, Anayasanın çizmiş olduğu çerçevenin içerisinde ikmal edilmemiş olmalarından mı bu yola çıkmışlardır? Reformların tam ve kâmil anlamıyla yapılmadığından mı ortaya çıkmışlardır? Yoksa bunların ötesinde, bir ideolojik saplantının içerisinde, mevcudolan rejimin yerine, insan canına kasteden bir rejimin özlemi içinde mi yola çıkmışlardır?... Ümid ediyorum ki, bu hâdiseler münasebetiyle bu konu, sorumlularca anlaşılmış bulunmaktadır.

Yine bu konu münasebetiyle bir şey anlaşılmıştır : Hangi şekle, hangi renge bürünürse bürünsün, nereden gelirse gelsin; nasıl ve hangi güçlerle teşriki mesai ederse etsin, meşruiyetçi çizginin dışına taşanlar, mutlaka kanunların ağır müeyyide vaz'eden neticelerinden kurtulamayacaklardır.

Bu münasebetle bir konuyu hatırlatmak istiyoruz : Sayın Hükümet Başkanı Nihat Erim Beyefendi, bu kürsüden yaptıkları bir konuşmada; Devletin bekasının, milletin hayatının bahse konu olduğu dönemde evvelâ alınması lâzımgelen tedbirin, Hükümete mevdu tedbirin, reformlardan önce huzuru ve asayiş sağlayıcı tedbirlerin olması lâzımgeldiğini ifade etmişlerdir.

Bu görüşü, ilk söylendiği anda paylaşmış, bu paylaşımı bugüne kadar devam ettirmiş bir siyasi teşekkülüz. Anlaşıyor ki, vatanın bütünlüğüne, milletin bölünmezliğine kastedenlerin ortaya vaz'etmiş oldukları veya vaz'etmeye çalışmış oldukları ve çok güç şartlarla kurmaya çalıştığımız demokrasiye yönelmiş olan hücum-

ları bertaraf etmede, artık sadece Devletin üst noktalarında mesuliyet deruhde etmiş olanlara görev düşmüyor; ayrı ayrı, en küçüğünden en üst noktada görev veren herkese, bütün sorumlulara bu noktada vazife düşmektedir.

Bu vazifeyi paylaşmada ve bu sorumluluğu sükûnetle, büyük bir gönülle taşımada Adalet Partisi daima talipkâr olmuş ve bu arzusunu büyük bir ıstiyakla devam ettirir durumdadır.

Bu konu münasebetiyle daha çok şeyler söylenebilir. Ama, bir gündem dışı konuşmanın hudutları içerisinde kalmaya hassasiyet göstererek konuşmamı şöyle ikmal etmek istiyorum :

Bütün görevlileri, feragatli çalışmalarından dolayı tebrik ederiz. Bu arada dost ve müttelif devletlere üzüntülerimizi, taziyetlerimizi sunarız.

Saygılarımla. (A. P. sıralarından, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Demir, C. H. P. Grubu adına, buyurunuz efendim.

C. H. P. GRUBU ADINA KEBAL DEMİR (Bolu) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Ordu'nun Ünye ilçesinde başlayan ve dün sonuçlanmış olan müessif ve Parlamentodaki grupları kınamaya sevk eden olayla ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini arz edeceğim.

Sayın milletvekilleri, Ordu'nun Ünye ilçesinde, dost iki ülkenin teknisyenleri görev yapıyorlardı. Bunlar, Türk Devletin ve Türk kanunlarının himayesinde Türkiye'nin dış güvenliği ve iç güvenliğiyle ilgili olarak, anlaşmaların gereği, bir görevin başında idiler. Türkiye'de iki yıldır devam eden ve ülkeyi 12 Martta getiren müessif olaylarla, anarşik olaylarla uzaktan yakından bir ilgileri yoktu.

Bu teknisyenler Türk kanunlarının, Türk Devletin himayesinde, Türk'ün ananevi misafirperverliğinin hudutları içerisinde görev yapan yabancı kimselerdi. Türkiye'de anarşik olayların müsebbipleri tarafından bunlar kaçırıldılar.

Ülkeyi anarşiye sokmakta yarar umanlar, Anayasa ile, ülke menfaatleriyle ta başından beri ters düştüklerini, - bu olay değil - değişik pek çok olaylarda açıkça görülmüş olan ideoloji sahipleri, Türkiye'de anarşinin devamına yarar umuyorlardı. Bağlı olduğu ilkeler ve ideolojiler bakımından yarar umuyorlardı, bağlı oldukları

ülkeler bakımından yarar umuyorlardı ve Türk kanunlarının himayesine olaylarla, yurt içi olayları ile uzaktan yakından hiçbir ilişkisi bulunmayan teknisyenleri, misafirleri kaçırmak cüretini göstermekte sakınca bulmadılar ve görmediler.

Sayın milletvekilleri; 12 Marttan önce başlayan ve ülkeyi 12 Martta getiren olaylar sebebiyle 12 Martta kurulan Birinci ve ondan sonra kurulan ikinci Erim hükümetleri zamanında, anarşik olayları gidermek, Türkiye'de, ülkede bunalımı, anarşiden doğma bunalımı ortadan kaldırmak bakımından Erim hükümetleri gerçekten kısa sürede başarılı bir dönem geçirmişlerdir. Bu başarılı dönem içerisinde yeni bir huzursuzluk yaratma amacıyla tertiplendiğinden hiç şüphe etmediğimiz son olay karşısında da Erim hükümetleri, hukuk kuralları içerisinde ve hukuk devletine yaraşır bir uygulama ile güvenlik kuvvetleriyle beraber gerçekten başarılı bir çaba sarf etmiştir.

Olaydan tek tesellimiz, Hükümetin ve güvenlik kuvvetlerinin yabancı misafirleri sağ olarak ele geçirmek ve canilerin elinden sağ olarak kurtarmak için sarf etmiş oldukları üstün gayretin Türk milletince ve kaçırılan misafirlerin ülkelerinin mensuplarınca da bilinmiş görülmüş olmasıdır, tek tesellimiz budur.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz, bu caniyane çirkin olayı Türk milletine, Türk milletinin mensubuna yakışmayan olayı, Türk milletinin ve onun çocuklarının ilerde ülkelerarası münasebetlerde zarar göreceğinden hiç şüphe etmediğimiz bu olayı kınıyoruz.

Hükümete ve güvenlik kuvvetlerine, gösterdikleri dikkat ve başarıdan dolayı teşekkür ediyoruz.

Dost iki ülkenin, bütün gayretlerine rağmen sağ olarak kendilerine iade edemediğimiz çocukları, evlâtları için dost iki ülkenin duyduğu acıyı paylaşıyoruz

Değerli arkadaşlarım, bir çirkin olayı, millet temsilcisi olan Parlamentoda, o milletin temsilcisi olan siyasî partilerin grupları olarak müştereken kınıyoruz.

Benden evvel konuşan arkadaşlarım da, grupları adına konuşan arkadaşlarım da bu kınamayı gönülden, yüreктen yaptılar. Ben, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuştuğum için,

benden evvel konuşma yapmış olan arkadaşlarımızın konuşmalarını, grup adına yapılmış konuşmalar ölçüsünde değerlendirerek müstereken, millete üzüntü duyduğumuz böyle bir olay karşısında grup sözcüsü arkadaşlarımızın gösterdiği dikkati, üslup dikkatini nazara alarak, aynı üslup dikkati içerisinde kalarak bu kürsüden inmeye kararlıyım.

Bazı arkadaşlarımızın, gruplarını temsil etmeyen, grupları adına yapılmamış olan konuşmalarında sarf ettiği sözleri, günün ve bugün Türkiye'nin içerisinde bulunduğu koşulların ağırlığı ile bağdaştırmak mümkün değildir, değerli arkadaşlarım. Bugün Parlamentonun, o grubu bu grupta tüm parlamentonun, kamuoyu önünde, birbirine saldırır, parti çıkarları bakımından olaylardan yararlanmak için fırsat kaçırmaz teşekkül halinde görülmesinde hiçbir yarar yoktur, değerli arkadaşlarım. (C. H. P. sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Eğer bir gün Türkiye'de, ülkeyi 12 Marta getiren olayların muhasebesi yapılacaksa - ki, mutlaka yapılacaktır - Türkiye'de bir gün «ülkeyi 12 Marta getiren olayların muhasebesi yapılacaktır, yapılması zamanı gelmiştir,» dendiği zaman, gruplar adına yapılan konuşmalar da şahıslar adına yapılan konuşmalar da ele alınacaktır, söylenecektir. O zaman bunda yarar vardır.

Sevgili arkadaşlarım, bunda gerçekten bugün yarar yoktur ve bugün bu çatı altında görev veren siyasî parti mensupları arkadaşlarımızın hepsi bizim kadar biliyor ki, bugün Türkiye'nin koşulları parti çıkarlarından çok öteye, siyasî partilerin seçim düşüncelerinden çok öteye ülke meseleleriyle doludur. Parlamenterler ülke meselelerinin ciddiyetini, ağırlığını bir yana itip, parti çıkarlarını önplana aldıkları zaman, bundan ne kendilerine, ne kendi partilerine, ne de Parlamento'ya bir yarar gelmeyeceğini bilmek, anlamak ve görmek durumundadırlar.

Bu itibarladır ki, ben, ülkeyi 12 Marta getiren olaylarla ilgili imaları, Sayın Adalet Partisi Grup Başkanvekili arkadaşımızın grubu adına yaptığı konuşmadaki üslup dikkatini dikkate alarak ve onun için Adalet Partisi Grubu adına yapılmış ve o grubu temsil eden, o grup adına yapıldığı için o grubun görüşlerini aksettiren bir konuşma olarak kabul ettiğim için, o üslup içerisinde kalarak, 12 Mart ile ilgili, 12 Marta getiren anarşik olaylar ile ilgili, 12 Mart muh-

tirasının muhatapları ile ilgili görüşlerimi, bunların konuşulduğu, konuşulmasının şartlarının doğduğu günlere bırakmakla yetineceğim.

Sizi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına saygı ile selâmlarım.

Teşekkür ederim, efendim. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

2. — *Konya Milletvekili Özer Ölçmen ile Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, üç yabancı teknisyenin hunharca katlinden duyulan derin üzüntünün ailelerine, İngiliz ve Kanada milletlerine iletilmesine, ayrıca vatan hainlerinin yakalanmalarında cansiperane faaliyetleri dolayısıyla güvenlik kuvvetlerine Türk Milletinin sevgi ve takdirlerinin iblâğına karar alınmasına dair önergeleri.*

BAŞKAN — Efendim, Başkanlığa intikal etmiş iki önerge vardır, okutuyorum.

M. Meclisi Sayın Başkanlığına

Türk Devletinin ve milletinin bütünlüğüne kastetmiş komünist eşkiyaların kurbanı olan, ülkemizin ve hür dünyanın savunmasında görevli 3 yabancı teknisyenin hunharca katlinden duyulan derin üzüntünün İngiliz ve Kanada milletlerine ve Law, Banner ve Turner ailelerine iletilmesine ayrıca vatan hainlerinin yakalanmalarında cansiperane faaliyetleriyle bütün Türk Milletinin bir kere daha sevgi ve takdirlerini teyit ettiren güvenlik kuvvetlerinize bu duyguların iblâğına Yüce Heyetçe karar alınması hususunu arz ve teklif ederim.

Konya

Özer Ölçmen

BAŞKAN — Diğer önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Niksar'ın Kızıldere köyünde, anarşistler tarafından hunharca öldürülen masum üç yabancı teknisyen için, aziz Türk Milleti ve onun temsilcisi olan Yüce Meclis büyük üzüntü duymuş ve olayı nefretle karşılamıştır.

Bu hususun, dostumuz İngiltere Avam Kamarasına ve gene dostumuz olan Kanada Millet Meclisine, Başkanlıkça duyurulmasını arz ve teklif ederim.

31 . 3 . 1972

Uşak

Fahri Uğrasızoğlu

BAŞKAN — Efendim, okunan bu iki önergenin gereği Başkanlıkça yapılacaktır.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Sayın Başkan, Meclisin kararı ile olması gerekir.

BAŞKAN — Tatbikatımız bu merkezde, Sayın Bağcıoğlu. Aksini düşünemediğim için, okutup bilgiye sundum.

3. — *Üyelerden bazılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/780)*

BAŞKAN — Başkanlık tezkereleri vardır, takdim ediyorum efendim.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddet ve sebeplerle vâki izin talepleri Başkanlık Divanının 30.3.1972 tarihli toplantısında uygun mütalâa edilmiştir.

Keyfiyet yüksek tasviplerine arz olunur.

Sabit Osman Avcı

Millet Meclisi Başkanı

İçel Milletvekili Çetin Yılmaz, 86 gün, hastalığına binaen, 18.2.1972 tarihinden itibaren:

İzmir Milletvekili Talât Orhon, 30 gün, mazeretine binaen, 1.4.1972 tarihinden itibaren:

Gümüşane Milletvekili Mustafa Karaman, 15 gün, mazeretine binaen, 25.3.1972 tarihinden itibaren;

Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal, 16 gün, mazeretine binaen, 25.3.1972 tarihinden itibaren:

Sakarya Milletvekili B. Turgut Boztepe, 16 gün, mazeretine binaen, 25.3.1972 tarihinden itibaren:

BAŞKAN — İzin taleplerini ayrı ayrı okuyup oylarınıza sunacağım, efendim.

İçel Milletvekili Çetin Yılmaz, 86 gün, hastalığına binaen, 18.2.1972 tarihinden itibaren:

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İzmir Milletvekili Talât Orhon, 30 gün, mazeretine binaen, 1.4.1972 tarihinden itibaren:

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gümüşane Milletvekili Mustafa Karaman, 15 gün, mazeretine binaen, 25.3.1972 tarihinden itibaren;

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal, 16 gün, mazeretine binaen, 25.3.1972 tarihinden itibaren:

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sakarya Milletvekili B. Turgut Boztepe, 16 gün, mazeretine binaen, 25.3.1972 tarihinden itibaren:

BAŞKAN — Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — *Hastalığı sebebiyle bir toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'a ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/781)*

BAŞKAN — İkinci tezkereyi okutuyorum efendim.

Genel Kurula

Hastalığı sebebiyle bir toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'a ödeneğinin verilebilmesi, İçtüzüğü'nün 197 nci maddesi gereğince, Genel Kurulun kararına bağlı olduğundan keyfiyet yüksek tasviplerine arz olunur.

Sabit Osman Avcı

Millet Meclisi Başkanı

BAŞKAN — Sayın Çetin Yılmaz'ın ödeneklerinin verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Denizyatağı ve Okyanus dibi ile bunların altındaki topraklara nükleer silâhların ve diğer kütle imha silâhlarının yreleştirilmesinin yasaklanmasına dair Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/484) (S. Sayısı : 497)*

BAŞKAN — Bir öncelik önergesi gelmiştir, okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin birinci görüşmesi yapılacak işler bölümünde yer alan, sıra sayı 497, Denizyatağı ve Okyanus dibi ile bunların altındaki topraklara nükleer silâhların ve diğer kütle imha si-

lâhlarının yerleştirilmesinin yasaklanmasına dair Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısının, önemine binaen gündemdeki diğer işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

Dışişleri Komisyonu Başkanı

Ankara

Orhan Alp

BAŞKAN — Efendim, ilgili Komisyon ve Hükümet üyesinin yerlerini almalarını rica ediyorum...

NAİME İKBAL TOKGÖZ (İstanbul) — Komisyon üyesiyim, olur mu Sayın Başkan?..

BAŞKAN — Yetki belgeniz varsa Komisyon adına, buyurunuz efendim?

NAİME İKBAL TOKGÖZ (İstanbul) — Yetki belgem yok.

BAŞKAN — Efendim, Komisyonu teşkil edecek Başkanlık Divanı üyelerinden her hangi bir arkadaşımız yok mudur?.. Yok.

Bu önerge ile ilgili işleme bilâhara devam edeceğiz.

2. — *Mali Denge Vergisi kanunu tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/585) (S. Sayısı : 474) (1)*

BAŞKAN — Şimdi, gündemimizin diğer maddesine geçiyor ve Mali Denge kanun tasarısı üzerindeki müzakerelere devam ediyoruz.

İlgili Komisyon ve ilgili Bakanın yerlerini almalarını rica ediyorum...

Mali Denge Vergisi kanun tasarısında Hükümeti siz mi temsil ediyorsunuz efendim?..

MALİYE BAKANLIĞI GELİRLER GENEL MÜDÜRÜ ADNAN BAŞER KAFAOĞLU — Evet Sayın Başkan, daha önce yetki belgem Başkanlığa sunulmuştu.

BAŞKAN — Evet, yetki belgeniz var efendim.

Bu tasarının tümü üzerindeki müzakereler bitmiş ve yeterlik önergesi okunmuş idi. Yeterlik önergesini tekrar okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Mevzu aydınlanmıştır.

Kifayeti müzakere kararı alınmasını arz ve talebederim.

Çorum

Yakup Çağlayan

(1) 474 S. Sayılı basmayazı 1. 3. 1972 tarihli 51 ncu Birleşim tutanak dergisine eklidir.

BAŞKAN — Yeterlik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının maddelerine geçilmesinin açık oyla yapılması için bir önerge gelmiştir, okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi Kanununun maddelere geçilmesinin açık oya sunulmasını arz ederiz.

Sakarya

Erzurum

Vedat Önsal

Cevat Önder

Denizli

Rize

Sami Arslan

Hasan Basri Albayrak

Konya

Gaziantep

Necati Kalaycıoğlu

Mehmet Kılıç

Giresun

İzmir

Abdullah İzmen

İhsan Gürsan

Trabzon

Çorum

Necati Çakıroğlu

İhsan Tombuş

İzmir

Konya

Şükrü Akkan

Mustafa Kubilây İmer

Tokat

Erzurum

Hüseyin Abbas

Rasim Cınısli

Antalya

Elâzığ

Süleyman Çiloğlu

Samet Güldoğan

BAŞKAN — Şimdi önergede ismi bulunan sayın üyelerin tespitine geçiyorum.

Sayın Önsal... Burada.

Cevat Önder... Burada.

Sami Arslan... Yok.

Hasan Basri Albayrak... Burada.

Necati Kalaycıoğlu... Burada.

Mehmet Kılıç... Burada.

Abdullah İzmen... Burada.

İhsan Gürsan... Yok.

Necati Çakıroğlu... Burada.

İhsan Tombuş... Yok.

VEHBI ENGİZ (Kocaeli) — Tekabbül ediyorum.

BAŞKAN — Şükrü Akkan... Burada.

Mustafa Kubilây İmer... Burada.

Hüseyin Abbas... Yok.

Rasim Cınısli... Burada.

Süleyman Çiloğlu... Burada.

Samet Güldoğan... Burada.

Efendim, açık oylamanın yapılabilmesi için on beş...

VEHBI ENGİZ (Kocaeli) — Beni saydınız mı efendim?

BAŞKAN — Efendim, biz on üç üyenin...
VEHİ ENGİZ (Kocaeli) — Ben tekabbül etmiştim.

BAŞKAN — Tekabbül ettiğinizi söylemediniz efendim.

VEHİ ENGİZ (Kocaeli) — Söyledim efendim.

BAŞKAN — Pardon, ben duymadım efendim. Hangi arkadaşınızın tekabbül ettiniz?

VEHİ ENGİZ (Kocaeli) — İhsan Tombuş'un yerine tekabbül ettim.

BAŞKAN — Tombuş'u tekabbül ettiniz.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — İhsan Gürsan'ı da ben tekabbül ediyorum.

BAŞKAN — Ettiniz.

SAMİ ARSLAN (Denizli) — Ben de buradayım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Açık oylama işlemi yapılacaktır efendim.

Açık oylama için ad çekiyorum... İzmir, Sayın Çakır.

Açık oylamaya İzmir'den başlanacaktır efendim.

Açık oylama münasebetiyle ismi okunacak sayın üyelerin kabul, ret ve çekinse oy kullanacakları; kabulün maddelere geçilmesini tazammun ettiğini, ret oyunun tasarının tümünün reddine mütedair bulunduğunu belirtmiş oluyorum efendim.

Açık oylamaya başlıyoruz efendim.

(İzmir milletvekillerinden başlanarak oylar tespit edildi.)

BAŞKAN — Açık oylama işlemi bitmiştir efendim.

HÜSNÜ ÖZKAN (Hatay) — Efendim, biz Bütçe Komisyonunda idik. Orada alınan karar gereğince; bir kısım arkadaşlar aşağı incek reyini kullanacak, onlar geldikten sonra diğer bir kısım arkadaş gelecek ve oyunu kullanacak idi. Biz beş arkadaş oylama için geldik.

BAŞKAN — Oylama işleminin bittiğini bildirilmefendim. İctüzüğe göre yapacağım başka hiçbir şey yoktur efendim.

HÜSNÜ ÖZKAN (Hatay) — Bizi mevcut kabul edeceklerdi efendim.

BAŞKAN — Bütçe Komisyonunda bulunan arkadaşları nasıl mevcut kabul edersiniz beyefendi? Yoklama değil bu, oylama beyefendi.

Nasıl oy kullanacağımı, nasıl bilirim efendim, rica ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, yaptığımız iki tur açık oylama ve onu takiben Sayın Yıldırım, Sayın Turgut, Sayın Kitaplı, Sayın Çanga ve Sayın Açıkalın'ın da kabul oylarını yerlerinden belirtmelerinin sonucunu arz ediyorum : 199 kabul, 38 ret oyu ile tasarının maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir efendim.

İvedikle görüşülmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum efendim.

Mali Denge Vergisi kanunu tasarısı

Mevzu ve mükellef :

Madde 1. — a) Gelir, Kurumlar, Veraset ve İntikal Vergisine tabi gerçek veya tüzel kişiler ile gayrimenkuller; ivaz mukabilinde satanlar;

b) Spor - Toto, Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyelerini kazananlar;

Mali Denge Vergisine tabidirler.

Bu mükellefiyet, verginin mükellefi tarafından ödenmesi veya sorumlusu tarafından kesilmesi suretiyle yerine getirilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde Sayın Salih Aygün ve Sayın Reşit Ülker söz istemişlerdir. Sayın Aygün... (A. P. sıralarından vazgeçti» sesleri.) Efendim, Sayın Aygün var mı, yok mu önce onu tespit edelim. Olmadığına göre zaten başka arkadaşın «vazgeçti» demesine lüzum yok. Sayın Ülker, buyurunuz efendim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım;

Esas itibariyle kanunun tümünde görüşlerimi ifade etmiştim. Tasarruf bonolarına bir çare bulunması gerekir. Bunu bir hakikat olarak kabul ettik; fakat bu vergiyi bir zam şeklinde getirmek; adaletsiz bir hareket olur ve ikinci Beş Yıllık Plân ve yıllık programlara da aykırı bir tutumdur. Binaenaleyh, tümünde de ifade ettiğim gibi, kaynaklar var, Beş Yıllık Planda gösterilmiş, Gelir Vergisinde bir düzeltme yapılacağı ifade edilmiş. Öyle ise yapılacak iş; bunun maddeleri geriye alınmak suretiyle, Gelir Vergisi ile beraber getirilmesidir. Yapılacak iş, pratik olacak iş, doğru olacak iş budur. Tümüne kabul oyunu bu açıdan verdik. Prensip itibarıyla

le tasarruf bonolarına bir çare bulunması zarureti bir hakikattir. Öbür taraftan da getirilecek vergilerin âdil olması da bir başka hakikattir, gerçektir. Bugün % 3 zam getirdiğimiz zaman bu, olduğu gibi Gelir Vergisine, Kurumlar Vergisine ve diğerlerine monte edilecektir, % 3 olarak. Bu suretle sosyal adalet nazarı itibare alınmamış olacaktır. Bilhassa Gelir Vergisine yapılacak % 3 zam bakımından, tamamen Beş Yıllık Plana ve programlara aykırıdır. Komisyon- dan istirham ediyorum, lütfetsinler maddeleri geri alsınlar. Yani bu kanun reddedilmiyor. Geri alınsın; öbür kanunla birlikte, Gelir Vergisi Kanunu ile birlikte gelsin ve âdil bir şekilde hem tasarruf bonolarına bir son verelim, hem bir taraftan da âdil bir iş yapmış olalım.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Arslan, buyurunuz efendim. Saat 17,10 efendim.

SAMİ ARSLAN (Denizli) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Kanunun adı Malî Denge Vergisi. Denge deyince aklıma bir husus geldi. Gerek değirmene gitmiş, gerek dağdan odun yüklemiş, yanında iki tarafın dengesini sağlayacak güçte, kuvveti ve adamı bulunmayan bir şahıs, yolda giderken merkebinin semeri devrilmesin diye, büyük taraftan alıp da küçük tarafa yükü koyacağı yerde, yolda alır taş asar. Böyle dengeyi sağlamayınca bir kaya daha koyar, yükü odun taşıyarak getiren değil de zavallı hayvan çeker. Böylece köye geldiği zaman 5 Km. yoldan getirdiği, aşağı - yukarı 25, 30 veya 50 kilo kaya parçasıdır.

Sayın milletvekilleri;

Devletin vergi alma hakkı vardır, vatandaşın da vergi verme borcu vardır. Bu hususa karşı çıkmak, evvelâ mümkün değildir. Her vatandaşın görevi vergi vermek, Hükümetin görevi de vergi almaktır. Ama denge deyince aklıma bir şey geliyor: Devlet israf musluklarını kapayacağı yerde, israf musluğunun yanına bir musluk daha ilâve ediyor; «Buraya su az geldi, bana biraz su lâzım» diyerek; «bana biraz daha para lâzım» diyerek vatandaşın sırtına biniyor. Böylece nereden vergi alırım diye şimdi uğraşiyor. Adımı da öyle güzel bulmuş ki; Denge Vergisi: «Muvazeneyi sağlıyorum efendim» der bir hali var. Daha önce çıkarılan ka-

nunla; vatandaşın bir mal satması, bir mal alması, intikal yolları ile mal edinmesi ve, memurun aldığı maaştan tasarruf diye bir bahame bulmuşlar, sangi ben para biriktirme yetkimi kullanamıyormuşum gibi, Devlet; «senin namına ben yapıyorum» diye kanun çıkarmış; % 3, binde 30 oranında vergi koymuş. Şimdi de 10 yıl evvel, 11 yıl evvel yaptığı bu haksız tasarrufu, hakkı müktesep sayarak, tutmuş «ben 11 yıl evvel tasarruf diye aldığımı şimdi vergi diye alacağım. Çünkü vergiyi almazsam dengeyi sağlayamıyorum.» diyor.

Sayın milletvekilleri;

Osmanlı padişahlarının birisi Fransa'ya geziye gider. İsmi vermiyorum. Fransa'da eline bir tablo verirler. Tablonun manzarası şudur: Akan çeşmenin suyu az, havuzdan akan su çok, dolayısıyla havuzun içinde su yok. Nedir bu, diye sorarlar. İzah ederler; sizin Maliye işte böyle, geliri bir gideri iki, böylece sizin Maliyeniz harap durumdadır, buna bir çare bulmazsanız yarınlarınız karanlıktır, derler.

Şimdi, Hükümetin, Hazineye baktığı zaman akarı çok, geliri az, ne yapması lâzım? Vergi çıkarması lâzım. İlk akla gelen bu...

BAŞKAN — Sayın Arslan, lütfen 1 nci maddede üzerinde görüşünüz.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Geliyorum, Sayın Başkanım. Zaten konu bu.

BAŞKAN — Sürenizin yarısı doldu da onun için hatırlatıyorum efendim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Evet, evet.

Ne yapması lâzım? Aca/ba ben millettan aldığım vergileri nereye sarf ediyorum, diye gider cetveline bakması lâzım. Ankara'dan Ardahan'a gidecek bir mühendisin altına özel bir araba, yanına bir şoför, biraz da yolluk koymak suretiyle basit bir işi görmek için arabayla göndermeye devam edeceksin, bundan beş gün evvel 4 kişi ile görülen bir banka şubesinin işini - ki Ziraat Bankası şubesidir bu - personel sayısını 30'a çıkarmak suretiyle göreceksin; bakanlıklardaki dairelerde oturan memurlar az geliyor diye bir masaya 10 kişi oturtacaksın; şu bakanın yoldaşı, şu mebusun kardeşi, şu benim seçmenim, şu benim adamım diye onlara iş bulmak için Devletin kapısını imarethaneye çevireceksin; cari harcamayı yükselteceksin, sonra da param bitti, denge bozuldu diyerek vatandaşın

sırtından vergi almaya kalkacaksınız... Bunun ne-
resi reform?

Türkiye'de 800 000 memur besliyoruz. Me-
mur sayısını azaltmak suretiyle, mevcutların
görevine son vererek değil, emekli olmuşların
yerine adam almamak kayıt ve şartıyla tasarruf
sağlanabilir. Eğer, 1972 yılında emekli ol-
muş memurların yerine Devlet memur almadığı
takdirde yapacağı iktisat 4 milyar liradır. İşte
bulduk, denge sağlandı, ama murat bu değildir,
vatandaşın huzurunu bozmak, cebindeki üç ku-
ruşa göz dikmektir. Sıkışmış vatandaş, tarla
satacak, bundan binde 70 normal vergi, binde
30 da reform Hükümeti vergisi oldu 100...
Efendim, bu benim hakkımdır, 11 yıl evvel ta-
sarruf bonusu vermişim, şimdi bono vermeyece-
ğim vergi olarak alacağım. Bunun adı gasptir,
kanun yoluyla gasp, meşru gasp.

Sayın milletvekilleri, demin oylaması yapı-
ldı. Ben şunu söylemek istiyorum Devletin pa-
raya ihtiyacı varsa verelim, ama parayı nereye
sarf ediyor bir bir görelim. Verdiği yerin hesa-
bını soralım, arkadaşlar. Milyonları, yüz milyon-
ları rahat rahat vereceksiniz, bir adamın
durumunu düzeltmek için milyonları harcaya-
caksınız, gizli odalarda anlaşma yapacaksınız,
milyonları düşünmeyeceksiniz, sonra para yok
diyerek vatandaşın cebine el koyacaksınız, ma-
lina el koyacaksınız...

Bunun adı reform değildir arkadaşlar. Bu
itibarla vergiye evet, ama âdil vergiye evet
Devlet israf yerlerini kapatmalı, halkın verdi-
ği vergileri halkın arzusu istikametinde kullan-
malıdır.

Bu nedenlerle bendeniz 1 nci maddenin ka-
nundan çıkarılmasını istiyorum. Bazı arkadaş-
lar sağdan, soldan lâf atıyorlar, diyorlar ki,
«Bütçede görüşüldü, yeter efendim» gibi. Ben
biliyorum zaten, «Kabul» derken neyi düşündü-
ğünüzü.

BAŞKAN — Konuya geliniz, lütfen efen-
dim.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Geliyorum,
Sayın Başkan.

BAŞKAN — Bir dakikanız kaldı.

SAMİ ARSLAN (Devamla) — Tamam Sa-
yın Başkan, madem müddetim bitmiş, bağhyo-
rum.

Sayın milletvekilleri, bunun adı «Malî Denge
Vergisi» değil «Sorma ver vergisi» dir. Bunun
adı «Mali Denge Vergisi» değil, «Zorla ver ver-
gisi» dir. Bunun adı «Malî Denge Vergisi» değil,
bunun adı «Salma» dir. Bunun adı «Malî Den-
ge Vergisi» değil, bunun adı «Kanun yoluyla
zorla alma» dir.

Saygılar sunarım. (D. P. sıralarından «Bra-
vo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz iste-
yen sayın üye?... Yok.

Değişiklik önermeleri vardır, onları okutuyo-
rum.

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi kanun tasarısının 1 nci
maddesinin metinden çıkarılmasını arz ve tek-
lif ederim.

Gaziantep
Mehmet Kılıç

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tasarının 1 nci maddesinin Gelir Vergisi de-
ğişikliği ile birlikte en kısa zamanda getiril-
mek üzere komisyona iade edilmesini öneririm.

İstanbul
Reşit Ülker

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi kanun tasarısının 1 nci
madde (a) fıkrasının metinden çıkarılmasını arz
ve teklif ederim.

Konya
Necati Kalaycıoğlu

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi kanun tasarısının 1 nci
maddesinde yerini bulan gayri menkullerin ivaz
mukabilinde satanlardan satış anında % 3 ver-
gi alınması gayri âdil ve mükerrerdur; zira, Ge-
lir Vergisi mükellefinden diğer mükellefler gi-
bi Gelir veya Kurumlar Vergisini öderken de
tekraren vergi alınmaktadır. Bu nedenle Gelir
veya Kurumlar Vergisi mükelleflerinin gayri
menkullerini ivaz mukabilinde satmaları anın-
da vergi alınmaması yönünde maddenin düzel-
tilmesini arz ve teklif ederim.

Burdur
Ahmet Mukadder Çiloğlu

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi kanun tasarısının 1 nci maddesinin (b) fıkrasının metinden çıkarılması- nı arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

İzmir

Burhanettin Asutay

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisinin madde 1 (b) fıkrası- nın aşağıdaki şekilde düzeltilmesini arz ederim.

Muğla

Ahmet Buldanlı

Madde 1. — b) Millî Piyango ve bankala- rın nakit ikramiyelerini kazananlar Mali Den- ge Vergisine tabidirler.

BAŞKAN — Şimdi önergeleri yeni baştan okutup her önerge üzerinde gerekli işlemi ya- pacamız efendim.

Aykırılık sırasına göre okutuyorum.

(Gaziantep Milletvekili Mehmet Kılıç'ın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz.

MEHMET KILIÇ (Gaziantep) — Sayın Ba- şkan, önergemi izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim. Önergenizi izah için içtüzüğe göre kısa ve öz olması kay- diyle söz veriyorum.

MEHMET KILIÇ (Gaziantep) — Teşekkür ederim, Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Mali Denge Vergisi kanun tasarısı üzerin- de 1 Mart 1972 tarihinden bu yana çeşitli ko- nuşmalar yapıldı. Grubumuz adına konuşan Sa- yın Nuri Eroğan ve Sayın Ekrem Dikmen söy- lenmesi gereken her şeyi söyledi. Bu kürsü- den grubu ve şahsı adına birçok sayın milletve- kili de konuşma yaptı. Bütün konuşmacılar D. P. Grubu adına konuşan arkadaşların fikri- ne yakın izahatta da bulundular. Açıkca, Mali Denge Vergisinin bazı yurttaşlarımıza eğer yükler getireceğini ve iptidai bir vergi sistemi olduğunu da söylediler. Ben bu arkadaşları- mızın konuşmalarından cesaret alarak 1 nci maddenin kanun tasarısından çıkarılması için bir önerge vermiş bulunuyorum.

Sayın milletvekilleri, Mali Denge Vergisi kanunlaştığı zaman :

1. Çok eskimiş ve iptidai bir vergi sistemi- ni tekrar getirmiş olacaksınız.

2. Adaletsiz bir vergi sistemi yürürlüğe girmiş olacaktır.

3. Türkiye'de sınıf ayrımı yapmış ve vergi ödeyen, vergi ödemeyen diye iki sınıf vatan- daş tespit etmiş olacaksınız.

4. Gelir Vergisine tabi olan bir vatandaşı- mızdan bunun dışında % 3 oranında ayrıca Mali Denge Vergisi adıyla bir vergi daha ala- caksınız.

Sonra bu kürsüye gelerek Mali Denge Ver- gisine reform diyeceksiniz, bu verginin sağlaya- cağı para ile Hazineyi ağır yükten kurtaraca- ğız, köylüye verginin geliri ile su, okul, elekt- rik, yol gibi hizmetleri getireceğiz diyeceksiniz.

Sayın milletvekilleri, sızlanan halka, temiz ve saf vatandaşlarımıza da «Mali Denge Vergi- sinin çıkarılmasına karşı idik, ama bize veri- len vazifeleri yerine getirdik» diyerek vatan- daşları aldatma yoluna gideceksiniz.

Sayın arkadaşlarım, memleket böyle ciddi olmayan siyasî polemiklerle ilerlemez. Önce milletvekilleri olarak bizler halka karşı doğru, ciddi ve inanılır kişiler olmak durumundayız. Her şeyi olduğu gibi halkımıza duyurmaktan çekinmemeliyiz. Halkımız meseleleri olduğu gibi söylemediğimizi bildiği an gülmekten ken- dilerini de alamıyorlar. «Halimize neden gülü- yorlar» diyeceksiniz. Kanun tasarıları Hükümet- çe hazırlanır, Yüce Meclislere sevk edilir ve Yü- ce Meclislerde bulunan sayın üyeler isterlerse bu kanun tasarısını kanunlaştırırlar, isterlerse tekrar Komisyona veyahut da Hükümete iade ederler. Bunu Türk Milleti bizler kadar da bi- liyorlar, fakat burada kanunun çıkması için oyunuzu kullanırsınız, seçmenlerinize gittiğiniz takdirde de «Elimizde hiçbir şey yoktur, yu- kardan alınan emirler neyse bunları tatbik edi- yoruz» dersiniz. Bu millet artık aldatılmaktan bıkmıştır.

Sayın milletvekilleri, o halde Mali Denge Vergisinin 1 nci maddesinin kanun tasarısından çıkarılmasını teklif ediyorum. Oylarınızı bu is- tikamette kullanmanızı arz ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Efendim, değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeye geçiyoruz.

(İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Ülker'e ait değişiklik önergesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeye geçiyoruz.

(Konya Milletvekili Necati Kalaycıoğlu'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ALİ NAİLİ ERDEM (İzmir) — Önerge sahibi değil, Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Kalaycıoğlu'na ait önerge, Sayın Dikmen, özür dilerim, size söz vermem. Bu hak münhasıran önerge sahibine ait.

KEMAL KAYA (Kars) — Bravo Sayın Başkan. (Gülüşmeler).

BAŞKAN — Efendim, rica ediyorum, yani bu tarz hareketlerle ne elde edeceğiz, ne kazanacağız anlamıyorum. Arkadaşım söz istedi, biz kendisinin önerge sahibi olmadığını söyledik. Hata etmişiz, arkadaşımızdan özür diledik. Arkadaşımız yerine oturdu. (A. P. sıralarından, «Teşekkür ederiz» sesleri).

Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum efendim. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay'ın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

Önergenizi izah için, kısa ve özlü olması kaydıyla söz veriyorum efendim.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Mali Denge Vergisi için muhtelif yerlerden vergi alıyorsunuz. E! Spor - Toto'dan alıy-

sunuz, Millî Piyango'dan alıyorsunuz, bankadan çıkan ikramiyelerden alıyorsunuz. Buna ne hakkımız var?

Bir müessese bir kayba uğrarsa ondan vergi alınmaz. Bir insan Toto oynadığı zaman ona para verir. Kaybedildiği zaman da, Maliye bunu herhangi bir surette kayıp diye, kendi defterinde gider hanesine işletmez ve Spor - Toto oynayan arkadaşların vermiş olduğu paranın % 56'sını her türlü spor tesislerine harcarsınız ve Hükümetin yapmakla zorunlu olduğu spor tesislerinin masrafına vatandaş iştirak eder. Bundan kazandığı paradan siz % 3 vergi alırsınız...

Kendin yap kampanyasına iştirak eder vatandaş, millî piyango alır. Hiç olmazsa, bir aylık, evde bir ümit kaynağı; bir ışık yakar. Sonunda bir para çıkarsa, ondan da para alırsınız.. Bunda da haksızlık var.

Banka ikramiyelerinden bu vergiyi almak adaletsizliğin en başı. Neden? Bankalar gerek bina, gerek nakit olarak vatandaşlara ödemiş oldukları her türlü ikramiyeyi masraf hanesine işler. Bir banka senede 83 milyon lira kâr eder ve bu banka yılda vatandaşa 20 milyon lira ikramiye verir. Vermiş olduğu ikramiyeyi kazandıncından ödesin. Her ikramiyeyi bankanın masraf hanesine işletirsiniz ve böylelikle bankanın vergi kaçakçılığı yapmasına göz yumarsınız; vatandaş ekmeğinden keserek bankaya 5-10 kuruş para yatırır, bundan alacağı ikramiyeden siz de vergi alırsınız...

Lütfediniz; bina satarken alıyorsunuz, günlük kazançtan alıyorsunuz, ama bir Toto'dan, bir Millî Piyango'dan, bir banka ikramiyesinden 3-5 kuruş vatandaşın eline geçerse bundan vergi almıyoruz. Bankaların ödedikleri ikramiyelerin masraf hanesine işletmesin Maliye Bakanlığı; masraf hanesine kaydettirmesin...

Bırakın bunu, bankaların radyo, televizyon, gazete ilanları, sair, hepimize yılda dağıtılmış olan duvar takvimleri, kitaplar.. Bunlar masraf hanesine işlenirse, vatandaşın 3-5 kuruş kazandıncından bu verginin kesilmesine lüzum hâsıl olmaz.

Hele hele bu bankaların yıl sonu «Fıstık ikramiyesi» nâmı ile, en önde gelen arkadaşlara dağıtmış olduklarını da masraf hanesine işletirmesiniz mesele kalmaz.

Lütfediniz, Spor - Toto'dan, Milli Piyango'dan ve bankalardan kazanılan ikramiyeyi vergiye tabi tutmayınız; bir ümit kapısını kapatmayınız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Efendim, değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Burdur Milletvekili Ahmet Mukadder Çil-oğlu'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Önerge sahibi sayın arkadaşımız?.. Yok.

Değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkan, Sayın Ahmet Buldanlı önergesinde, Spor - Toto'nun çıkarılmasını talebediyor. Zaten Kanununun 5 nci maddesinde istisnalar vardır; bin lirayı aşmayan matrahlar ve ödemeler Malî Denge Vergisine tabi değildir. Spor - Toto'dan bin liraya kadar ikramiye kazananlar vergi ödemeyecekleri için, bin liradan sonraki ikramiyeler ve Spor - Toto kazançları hedef tutulmuştur. Bu itibarla önergelerine katılmıyoruz.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

Buyurun Sayın Buldanlı.

HÜSAMETTİN BAŞER (Nevşehir) — Havadan alıyorlar zaten. (A.P. sıralarından, «Vazgeç, vazgeç» sesleri).

AHMET BULDANLI (Muğla) — Ne havadan alıyorlar canım.

BAŞKAN — Sayın Buldanlı, size söz verdim efendim. Görüşmeyeceksiniz ona göre..

AHMET BULDANLI (Muğla) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2 1

Çok akıllı bir maliyecinin mecburî tasarruf diye kabul ettirdiği tasarruf bonoları bugün vergi haline inkilâbetmiştir. Bu vergiyi müdafaa etmek hiçbir babayığidin kârı değildir.

Sen bana, «Tasarruf edemiyorsun, gel senin tasarrufunu ben yapayım» diyeceksin, benim ge-

lirimden paramı alacaksın. Sonra, «Vay bunu sen kullanamadın, vergi yapacağım.» diyeceksin. Bunun müdafaaası mümkün değil. İşte bu 1 nci madde, mecburî tasarruf demek olan tasarruf bonosunun vergi olarak kabulünden sonra, hangi mevzular teşmil edildiğini göstermektedir. Yani nereden alacağız, onu göstermektedir.

Bendenizin teklifi şudur: Devletin, spor işlerini üzerine aldığı malûmlarımızdır. Her sene Türkiye'nin en ücra köşesinden, en büyük ünitelerine kadar olan meskûn mahallerde spor tesisini yapmak Devlete racidir. İşte, Devletin yapmadığı bu büyük yatırımları Spro - Toto idaresi yapmaktadır.

Bir kanunla Toto bedellerini 2 liradan 2,5 liraya çıkardık. O vakit birden Toto'nun cazibesi kayboldu. Bugün Toto gelirleri düşmektedir.

Ayrıca bin liradan yukardaki matrahlara bu vergiyi teşmil edersek cazibe tamamen kaybolacak, tahsilât düşecek, bu yüzden Toto'dan beklenen hizmetler ifa edilemeyecektir.

Bendenizin kastı budur. Bu maksatla bu teklifi verdim. Bunu lütfen kabul ediniz. Yani Devlet, Hazinesinden çıkaracağı parayı bu suretle vatandaşın cebinden almış oluyor. Onu arz etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Başka değişiklik önergesi yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum.

Vergi kesintisi :

Madde 2. — Aşağıda yazılı ödeme ve istihkaklar, kesinti suretiyle vergilendirilir :

a) Gelir Vergisine tabi gerçek ücretler ve ücret sayılan ödemeler (İstisnadan faydalananlar hariç);

b) Gelir Vergisine tabi telif ve patent haklarının satışı veya kiralanması dolayısıyla dar mükellefiyete tabi olanlara yapılan ödemeler;

c) Dar mükellefiyete tabi kurumların Kurumlar Vergisi Kanununa göre Kurumlar Vergisi tevkifatına tabi kazanç ve iratları;

d) Spor - Toto, Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyeleri (Bu ikramiyeler, ayrıca Malî Denge Vergisi ödemesine tabi değildir.)

BAŞKAN — Madde üzerinde Sayın Aygün söz istemiştir. Sayın Aygün?.. Yok.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Grup adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

D.P. GRUBU ADINA EKREM DİKMEN (Trabzon) — Sayın milletvekilleri;

Vergi kesintisiyle ilgili 2 nci maddenin (a) fıkrasında: «Gelir Vergisine tabi gerçek ücretler ve ücret sayılan ödemeler» dendikten sonra bir parantez açılarak şu ilâve yapılmıştır; («İstisnadan faydalananlar hariç»).

BAŞKAN — Sayın Dikmen, bir hususu rica edebilir miyim? Grup adına mı, şahsınız adına mı konuşuyorsunuz?

EKREM DİKMEN (Devamla) — Grup adına.

BAŞKAN — Buyurunuz.

EKREM DİKMEN (Devamla) — Aynı istisnanın diğer fıkralara da tatbik edilmesi icabeder, eğer kanunun adaletli olması isteniyorsa.

Yüksek ücretlerin, kalkacaksınız, Malî Denge Vergisi adı ile adlandırılan ve adına reform denilen bu vergiyle bir kısmını vergiden istisna tutacaksınız. Bunun yanında;

«Gelir Vergisine tabi telif ve patent haklarının satışı veya kiralanması dolayısıyla dar mükellefiyete tabi olanlara yapılan ödemeler» Arkasından:

«Dar mükellefiyete tabi kurumların Kurumlar Vergisi Kanununa göre Kurumlar Vergisi tevkifatına tabi kazanç ve iratları.» Yani Gelir ve Kurumlar Vergisine tabi olan; Gelir Vergisi ödenen, Kurumlar Vergisi ödenen matrahı aynen Malî Denge Vergisine matrah alacaksınız, ama yukarıda Gelir Vergisine tabi olan ücretleri ise, Gelir Vergisi ödendikten sonra geri kalan kısmını Malî Denge Vergisine tabi tutacaksınız.

2 nci maddede bir adaletsizlik vardır. 2 nci maddede vergi tekniğine, ilmine, irfanına, anlayışına, insanların mantığına, aklına uymayan, vicdana uymayan bir çelişki vardır; ters düşme vardır. Bunu gidermek için maddede, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergilerinin de gi-

karılmasından sonra matrahın tespiti suretiyle geriye kalan kısmının Malî Denge Vergisine tabi tutulması icabeder. Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi nispetlerine zam şeklinde getirilen Malî Denge Vergisini, bu noktada hiçolmazsa, bu istisnasını umumilettirmek suretiyle, yalnız ücretlerde değil, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisine tabi olan kazançlarda da bu vergiler düştükten sonra geriye kalan matrahın Malî Denge Vergisine tabi tutulmasında zaruret vardır.

Bunu arz ederim, teşekkür ederim.

BAŞKAN — Sayın Gülcan, buyurunuz efendim.

HASAN ALİ GÜLCAN (Antalya) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;

Tasarıda getirilmiş bulunan 1 nci maddenin (a) fıkrasına göre, gayri menkulleri ivaz mukabilinde satanlardan Malî Denge Vergisi alınacaktır.

2 nci maddenin (d) fıkrasını tetkik ettiğimizde ise; Spor - Toto Millî Piyango ve bankaların nakit ikramiyelerini görmekteyiz. Ancak, bunlar Malî Denge Vergisine tabi olacaktır.

Yukarıda 1 nci maddede, arz ettiğim şekilde, gayri menkulün satışında Malî Denge Vergisi verilecek, ama bir banka bir daire ikramiye koyduğu zaman, aynı, bir eşya ikramiye koyduğu zaman, ikramiye çıkandan Malî Denge Vergisi alınmayacaktır. Buradan çıkardığımız mana budur.

Bu bakımdan, bankaların yalnız nakit ikramiyeleri değil, aynı ikramiyelerinin de Malî Denge Vergisine tabi olması gerekir. Çünkü bir vatandaş nakit ikramiye aldığı kadar aynı ikramiye de alacaktır, onun da bir değeri vardır, değersiz bir eşya değildir. Ben, bu bakımdan Komisyonun dikkatini celbediyorum; nakit ikramiye kadar gayri menkulün, gayri menkul olarak veyahut başka bir aynı eşya olarak ikramiye olarak konduğu takdirde, ikramiye çıkan şahıstan Malî Denge Vergisi alınması hususunda değişiklik yapılmasının uygun olacağı kanaatindeyim. Bu bakımdan Komisyonun dikkatini çekiyorum. Saygılarımla.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen başka sayın üye?.. Yok.

Madde üzerinde değişiklik önermeleri vardır, okutuyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KE-MAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkan, bir konuyu tavzih etmek istiyorum, yerimden çok kısa....

BAŞKAN — Önergelerle ilgili olarak mı efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KE-MAL AYBAR (Mardin) — Evet efendim.

BAŞKAN — Önergeleri okutayım da ondan sonra efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KE-MAL AYBAR (Mardin) — Son önerge üzerinde konuşmak istiyorum efendim.

BAŞKAN — Daha önergelere yeni geçtik efendim, okutmadım, okutayım ondan sonra..

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, eğer önerge benimse, birinci madde-deki önergem reddedildiğine göre ikinci öner-gemi geri alıyorum.

BAŞKAN — Önerge geri verilmiştir. Diğer önergeyi okutuyorum.

Başkanlığa

2 nci maddenin (a) fıkrasındaki «istisnadan faydalananlar hariç» tabirinin (b) ve (c) fıkralarına da, ilâve edilerek, uygulanmasını arz ve teklif ederim.

Trabzon

Ekrem Dikmen

BAŞKAN — Sayın Komisyon katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KE-MAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz, buna efendim.

BAŞKAN — Komisyon katılmamaktadır, değişiklik önermesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edil-memiştir.

2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiş-tir. 3 ncü maddeyi okutuyorum.

Kesinti yapmaya mecbur olanlar :

Madde 3. — Kamu idare müesseseleri (Köy-ler hariç), kamu iktisadî müesseseleri, ticaret şirketleri, dernekler, tesisler, vakıflar, der-nek, tesis ve vakıfların iktisadî işletmeleri ve bunların dışında kalan diğer kurumlar, ger-çek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüc-

car ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya işletme hesabına göre tespit eden çiftçiler ikinci maddeye göre Malî Denge Ver-gisi kesintisi yapmakla mükelleftirler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen sa-yın üye?.. Yok. Değişiklik önergesi de yok, maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi okutuyorum.

Muafliklar :

Madde 4. — Vergiye tabi geliri sadece gö-türü usulde tespit edilen ücretten ibaret olan Gelir Vergisi mükellefleri, Malî Denge Vergi-sinden muafırlar.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?... Yok. Değişiklik önergesi de yok, maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci maddeyi okutuyorum.

İstisnalar :

Madde 5. — a) Genel ve katma bütçeli ida-reler, il özel idareleri, belediyeler ve köy tü-zel kişileri tarafından yapılan gayri menkul satış bedelleri;

b) Borç için icraen satılan gayrimenkulle-rin satış bedelleri;

c) 1 000 lirayı aşmayan matrahlar ve öde-meler;

d) Gerçek ücretleri üzerinden Gelir Vergi-sine tabi mükelleflerin ücretlerinin günlük 40, haftalık 280, aylık 1 200, yıllık 14 400 liralık kısmı;

Malî Denge Vergisinden müstesnadır.

Ücret istisnasının uygulanmasında;

1. Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediye-leri birleştirilir. İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dahil edilir.

Ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan üc-ret tediyeleleri müstakillen nazara alınır.

2. Ücretlerde vaki arızî mahiyetteki art-malar dolayısıyla istisna haddinin aşılması ha-linde, Malî Denge Vergisi ödeme mecburiyeti artmanın husule geldiği aya inhisar eder.

3. Ücretlerin indirim ve kesintilere tabi tu-tulmadan önceki gayri sâfi tutarları esas alınır.

BAŞKAN — Madde üzerinde Sayın Aygün söz istemişlerdi. Sayın Aygün?.. Yok. Sayın Asu-tay, buyurunuz efendim.

BURHANETTİN ASUTAY (İzmir) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Bu maddenin değiştirilmesi için bir önergem var; onu takdim etmişim Başkanlık Divanına, Ancak, okunduktan sonra, önergeme Komisyonun (Hayır) diyeceği endişesi içinde olduğum için madde üzerinde söz aldım. Komisyonun maruzatımı dikkatle izleyeceği kanaatindeyim.

5 nci maddenin «Mali Denge Vergisinden istisnalar» paragrafında,

«Ücret istisnasının uygulanmasında» başlığını takibeden,

«1. Aynı işveren tarafından aynı veya aynı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir». Buna bir itirazımız yok. Ancak, «İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dâhil edilir» diyor.

Sayın milletvekilleri, kanun, İktisadi Devlet Teşekküllerinde çalışan arkadaşlarımıza iki maaş nispetinde ikramiye verir. Toplu iş sözleşmeleriyle yılın muayyen aylarında işçilere ikramiye sağlanır. Bunun dışında sosyal yardım olarak yemek, ayakkabı, çocuk zammı gibi toplu iş sözleşmeleriyle işçi arkadaşlarımıza muhtelif sosyal yardımlar sağlanır.

Bunun dışında, işçi arkadaşlarımız kanunun tayin ettiği çalışma saatinden daha fazla çalışmaya mecbur tutulurlar. Çünkü, 1475 sayılı Kanun işçilerin günde 8, haftada 48 saat çalışmalarını amirdir. İstihsale emeğin iştirakini sağlayabilmek için işveren 8 saatin üzerinden işçiye iş yaptırır. Bunun adına kanunda fazla mesai derler. Bu fazla mesailer saat ücretinin % 50 zammı ile ödenir.

Şimdi, kanunda diyor ki, «günde 40 lira Mali Denge Vergisinden muaf». Şimdi bir işçi arkadaşımız günde 35 lira gündelik alırsa ve bu arkadaşımız bir saat de fazla mesai yaparsa, bu arkadaşın aldığı para 43 küsur lira olacak. Demek ki bu arkadaşımız Mali Denge Vergisine girdi. Neden? 40 liranın üzerinde para alacağı için. Neden? Kanunun tayin ettiği 8 saatin üzerinde çalıştı, 2-3 saat fazla mesai yaptı. Onun için siz bundan Mali Denge Vergisi alacaksınız...

Bir toplu iş sözleşmesi sonucu, işçiye günde 5 liralık yemek zammı diye bir ücret aldık. Dedik ki, işçi günde 5 lira yemek zammı

alacak. Toplu iş sözleşmesi hükmü. İşçinin ücreti 40 lira, 5 lira yemek zammı eklendi 45 lira oldu diye bundan Mali Denge Vergisi alacaksınız...

Bazı işyerlerinde işçiye iş elbisesini diktirmek için kumaş verilir ve işveren ayrıca 150 lira da nakdi para verir. Bu hükmün toplu iş sözleşmesinde yeri vardır. O 150 lira, o ayın bordrosunda gösterilir. Demek, işçiye iş elbisesini diktirmek için verilen 150 liralık dikiş parasından Mali Denge Vergisi alacaksınız...

Bir işyerinde işçiye ayakkabı için 60 - 70 lira bir ücret verilir, toplu iş sözleşmesiyle ve bu 60 - 70 lira o ayın bordrosuna girer. Bu sosyal yardımlardan da Mali Denge Vergisi alacaksınız...

Ücretimizden alınız, buna itirazımız yok. Muhtelif müesseselerde çalışan kimselerin ücretlerini tevhit ediniz, bundan da Mali Denge Vergisi alınız, buna da itirazımız yok. Ama müsaade ediniz, kanunun tayin ettiği 8 saatin üzerinde 9-10-11 saat, bir insanın takatının yetemeyeceği derecede çalışan işçi arkadaşımızın elde ettiği fazla mesai ücretinden Mali Denge Vergisi almayınız. Toplu iş sözleşmeleri ile alınan fazla mesai ve yıllık ikramiyeleri Mali Denge Vergisine katmayınız.

Onun için Komisyondan rica ediyorum; maddenin «Ücret istisnalarının uygulanması» nın altında gelen «Aynı işveren tarafından aynı veya aynı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir.» ibaresi kalsın; fakat «İkramiyeler ve sair ödemeler ödendiği ayın ücretlerine dahil edilir» ibaresi kalsın. Önerim şöyle oluyor değerli Komisyon:

«Aynı işveren tarafından aynı veya aynı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir. Fazla mesai, ikramiye, toplu iş sözleşmeleriyle alınan yemek, çocuk, giyim parası Mali Denge Vergisine tabi değildir.»

Yani, bir işçinin fazla mesai yapması, 8 saatin üzerinde çalışması, toplu iş sözleşmeleriyle elde ettiği sosyal yardımdan sağlayacağı elbise, giyim, yemek ve çocuk paraları Mali Denge Vergisinin dışında kalmalıdır.

Düşününüz.. O zaman ne olacaktır değerli milletvekilleri? Bugün işçi arkadaşlarımız muayyen nispetlerle bono alıyorlar; 100 liralık

bonoyu 35 liraya, 40 liraya satıyorlar. Fazla mesai ile yevmiyesi 40 - 45 liranın üzerinde olan işçi arkadaşımız işverenin karşısına çıkacaktır ve diyecektir ki; değerli işveren ben fazla mesai yapmam. Neden? Çünkü mesai yaparsam paramdan Malî Denge Vergisi kesiyorlar. Çünkü ben, % 15 - 17 vergi veriyorum. % 9'da Sosyal Sigortalar Kurumuna pirim ödüyorum, eder % 26. Ben % 26 ücretimden veriyorum. Şimdi fazla mesai yaptığım zaman, benden % 26'yı zaten vergi ve sigorta olarak almak tadırlar..

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Anlaşıldı; anlaşıldı Sayın Asutay.

BURHANETTİN ASUTAY (Devamla) — Efendim, sizin kafanızın nasıl anlayışlı olduğunu bilirim ama, bir yeriniz tıkalı da onu delmek istiyorum Sayın Tosyalı, bir tarafınız tıkalı da onu delmek istiyorum.

HASAN TOSYALI (Kastamonu) — Ne demek istediğini anlıyorum.

BURHANETTİN ASUTAY (Devamla) — Onun için, % 26 zaten vergi veriyorum. Bir de bundan % 3 Malî Denge Vergisi alırsanız o zaman % 30 olur, % 33 olur. O zaman fazla mesai yapmaz. Fazla mesai yapmadı diye işçi ile işveren arasında ihtilâf zuhur eder, işçinin iş akdi feshedilir, işçiyi işten çıkarır işveren. İşe gelmedi diye, grev yaptı iddiasıyla işçiyi polisin karşısına dizer.

Onun için lütfediniz, fazla mesailerini Malî Denge Vergisinin dışında bırakınız. Bu noktada bir önerge verdim, bunun kabul edileceği kanaati içindeyim. Teşekkür ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkan bu konuda söz rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlar, huzurunuzu fazla işgal etmeyeceğim. Sayın Burhanettin Asutay arkadaşımızın bir endişesi vardır, ona cevap vermek istiyorum.

Şimdi, bir işçinin fazla mesai yapması ve 35 lira yevmiye alan bir işçinin fazla mesaiden aldığı 6 liranın da ilâvesi ile 40 lirayı aşmış dolayısı ile Malî Denge Vergisine tabi olması gibi, çok sakıncalı bir durumu ortaya attılar.

Aslında bu, işçinin aldığı ücretin tamamı değil, 40 liradan sonraki kısmı Malî Denge Vergisine tabi olacaktır ki, 41 lira alacak olan işçinin yalnız bir lirası bu vergiye tabi olacaktır. Bunun üzerinde bu kadar durmaya değmez. Esasen teknik yönden bu işlerin başka türlü tedvini de mümkün değil.

İkincisi; aynı ikramiyelerden bahsettiler, onda da endişe etmesinler. Aynı ikramiyeler zaten bu Malî Denge Vergisine tabi değil ve şimdiye kadarki cari tatbikatta da bir değişiklik yapılmamıştır.

Bunu arz etmek için söz aldım, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen başka sayın üye yok. Değişiklik önermelerini okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

Malî Denge Kanunu tasarisının 5 nci maddesinin (a) fıkrasının sonuna; (2834 - 2836 no. lu kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birlikler) şeklinde ilâve yapılmasını arz ve teklif ederim.

Manisa

Süleyman Çağlar

BAŞKAN — Sayın Komisyon, katılıyor musunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Hayır.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

SÜLEYMAN ÇALAR (Manisa) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Çağlar, önergenizi izah için söz istiyorsunuz, buyurunuz efendim.

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Manisa) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

Anayasa'nın 51 nci maddesini okuyorum : «Devlet, kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır.»

2834 ve 2836 numaralı kanunlar, kooperatifçiliğin Türkiye'de gelişmesi için, 1935 yılında çıkarılmış ve yine o zaman bu lüzum hissedilerek kanunlarında her türlü vergi ve resimden muaf tutmuştur.

Şimdi, 1961 Anayasasının bir hükmü olarak, Türkiye'de kooperatifçiliğin gelişmesi için, gerekli tedbirler alınır, şeklinde gayet sarih bir hüküm olmasına rağmen, Malî Denge Vergisinin bu 5 nci maddesi, yani istisnaları tadadedden 5 nci maddesi içerisinde bu müesseselerin, bu tadas

kısmında yer almadığını görünce, biraz evvel arza çalıştığım kooperatiflerin bizzatıhi kuruluş kanunları yani, tarım kredi kooperatifleri, tarım satış kooperatiflerinin kuruluş kanunlarına paralel olarak, her türlü vergi ve resimden muaf tutulmuş olmasına rağmen, konmamış olması sebebiyle, diyorum ki; birinci (a) fıkrasının sonuna 2834 ve 2836 numaralı kanunlarla kurulmuş olan kooperatif ve birliklerin yapacakları satışlar, Mali Denge Vergisinden muaftır şeklinde değiştirilmesi; gerek 2834, gerek 2836 numaralı kanunların bünyesine, gerekse Anayasanın 51 nci maddesinin esprisine uygun olacağı kanaatiyle Yüce Heyetinizin bu istikamette rey vermesini rica eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN — Evet, değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkanım, bir konuyu izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Şimdi, Sayın Çağlar arkadaşımız, 5 nci maddenin (a) bendinin sonuna kooperatiflerin de ithal edilmesini talep etmektedir. Şimdi, maddemiz böyle: «Genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köy tüzel kişileri tarafından yapılan gayri menkul satışları» Komisyon, kooperatifçiliğin aleyhinde değildir. Teşvik edici tedbirleri de yok etmemektedir. Aslında bu tarım kredi kooperatifleri gibi kooperatiflerin gayri menkul alım ve satımları bahis mevzuu değildir. Bunlar işgal sahası dışındadır. Tatbikatta pek nadir rastlanabilen olaylardır. Kanun tekniğini bozmamak bakımından ithal edilmemiştir. Yoksa, böyle sık sık tesadüf edilen olaylardan değildir. Bir kooperatifin mal satması bahis mevzuu da pek olamaz. Bu bakımdan yer verilmiştir ve Komisyon da bu düşünceye katılmaktadır. Arz ederim.

BAŞKAN — Efendim, değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Komisyon filhal katılıyorlar mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Taktirin Komisyona verilmesini rica ediyoruz.

GELİRLER GENEL MÜDÜRÜ ADNAN BAŞER KAFAOĞLU — Kanun numaralarının kalkmış olması ihtimali de var, bir bakalım.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Durumu incelemek istiyoruz efendim, taktiri Komisyona verir misiniz?

BAŞKAN — Madde ile birlikte mi istiyorsunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Evet.

BAŞKAN — Efendim, Komisyon madde ile birlikte değişiklik önergesini geri istemektedir. Bu isteği oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim. Umumi Heyet, maddenin geriverilmesini kabul etmemiştir efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Efendim bir dakika...

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkanım...

BAŞKAN — Bir dakika Sayın Aybar. Umumi Heyet kabul etmemiştir, önergeyi Komisyona veriyorum. Umumi Heyetin aldığı karar istikametinde gereğini ifa ediniz. Başkaca görülecek bir hal yok burada.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkanım, biz zaten önergenin Komisyona verilmesini talep ettik....

BAŞKAN — Sordum Beyefendi zatiâlinize. Madde ile beraber mi dedim, «Evet» dediniz. Açınız zabıtlara bakınız.

Önerge Komisyona verilmiştir efendim.

Diğer önergeyi okutuyorum efendim.

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi kanun tasarısının 5 nci maddesinin; 1. Aynı işveren diye başlayan paragrafının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim. Esbabı mucibesini şifahi olarak izah edeceğim.

Saygılarımla.

izmir

Burhanettin Asutay

Madde 5. —

1. Aynı işveren tarafından aynı veya ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir.

Fazla mesai, ikramiye ve toplu sözleşmelerle alınan yemek, çocuk, giyim parası, Denge Vergisi ödemesine tabi değildir.

Maddenin diğer paragrafları aynen.

BAŞKAN — Evet, Sayın Komisyon, Sayın Asutay'a ait bu önerge hakkındaki mütalaanızı bildirir misiniz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

Efendim, Sayın Asutay'a ait değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Çağlar'ın önergesine aynen katılıyoruz.

BAŞKAN — Bir maruzatınız mı var efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Süleyman Çağlar'ın önergesini aynen kabul ediyoruz efendim.

BAŞKAN — Efendim, Umumî Heyetin de müsaadesini rica ederek Komisyondan bir isteğimiz olacak. Katılmış bulunduğunuza göre, bir redaksiyon hazırlayınız, öbür maddeye geçelim efendim.

GELİRLER GENEL MÜDÜRÜ ADNAN BAŞER KAFAOĞLU — Sayın Başkan, redaksiyonda bir değişiklik olmayacak. (a) fıkrasının arkasına...

BAŞKAN — Efendim, bu Komisyona ait bir mesai zaten sayın temsilci.

6 ncı maddeyi okutuyorum efendim.

Matrah :

Madde 6. — Malî Denge Vergisinin matrahı şunlardır :

1. Ödemede :

a) Gelir Vergisi mükelleflerinin Gelir Vergisi matrahları (Götürü matrahları dahil); geliri ücrete inhisar edenlerin, Gelir Vergisi matrahından bu matraha ait Gelir Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktarı,

b) Kurumlar Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Kurumlar Vergisine tabi matrahlar,

c) Veraset ve İntikal Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Veraset ve İntikal Vergisine tabi matrahlar,

d) Gayrimenkul intikallerinde, Emlâk Alım Vergisine esas olan değerler,

e) Vergi Usul Kanununun hükümlerine göre ikmalen, re'sen veya sair suretlerle idarece tarh olunan Gelir, Kurumlar, Emlâk Alım ve Veraset ve İntikal vergilerinden tahsili kabil hale gelmiş bulunanlara ait matrahlar.

2. Kesintide :

a) İkinci maddenin (a) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde bahis konusu ödemelerin indirim ve kesintilere tabi tutulmadan önceki gayri safi tutarı,

b) İkinci maddenin (b) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde bu tediyelerin Gelir Vergisi tevkifatına matrah olan miktarıdır,

c) İkinci maddenin (c) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde, bu kazanç ve iratlardan Kurumlar Vergisi Kanununa göre yapılacak Kurumlar Vergisi tevkifatına matrah olan miktardır.

d) İkinci maddenin (d) bendine göre yapılacak Malî Denge Vergisi kesintisinde ikramiyelerin kesintilere tabi olmadan önceki gayri safi tutarıdır.

Bu maddenin (a) bendine göre yapılacak kesintiler, aynı işveren tarafından aynı veya ayrı ayrı hizmetler için yapılan muhtelif ücret tediyeleri birleştirilir, ayrı ayrı işverenler tarafından yapılan ücret tediyeleri müstakillen nazara alınır.

Bu madde hükmünün uygulanmasında, geliri ücrete inhisar eden Gelir Vergisi mükellefleri, Gelir Vergisi matrahından bu matraha ait Gelir Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktar üzerinden vergilendirilirler.

BAŞKAN — Sayın Aygün?.. Yok. Madde üzerinde söz isteyen sayın üye?.. Sayın Ülker...

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Ben söz istemişim.

BAŞKAN — 8 nci maddede imiş efendim isminiz. Buyurun.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım;

1 nci maddede bahsetmişim. Bu kanunun adaletsizliğinden ve daha ziyade Gelir Vergisinde aşağı ücret ve gelir elde edenlere yüklenecek adaletsiz bir vergi olduğunu söylemişim.

Şimdi burada, matrah tespit ederken Gelir Vergisi mükelleflerinin Gelir Vergisi matrahları, götürü matrahlar dahil, geliri ücrete inhisar edenlerin Gelir Vergisi matrahından bu matraha ait Gelir Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktardır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, bugünkü Gelir Vergisi sistemine göre, matrahın ilk 2 500 lirası için % 10, sonra gelen 2 500 lira için % 15, ondan sonra gelen 5 000 lira için % 20, sonraki 15 000 lira için % 25, sonraki 30 000 lira için 35, sonraki 60 000 lira için 45... ve gidiyor.

Şimdi, burada ilk nazarda gözükmeyen ve adaletsiz olan husus şu : Bir iki misal aldım, belki hesaplarda ufak - tefek hata olabilir ama, esası doğru.

15 000 lira yıllık geliri olan bir kimse - muafiyet haddinin üstüne çıkmış oluyor - bunun biz ücretli olursa vergisini düşüyoruz, vergisi de, bu düşmeden dolayı Mali Denge Vergisinde 90 lira bir fark oluyor. Normal olarak % 3 ödemesi gereken miktar 450 olacağına 360 oluyor. Yani 90 lira bir fark oluyor. Ama asıl mühim olan şey şu : 15 000 liranın Gelir Vergisi 2 875 lira. Ödeyeceği para Mali Denge Vergisi olarak 450 lira. 30 000 lirayı aldığımız zaman, bu nispetlerden dolayı değişiyor, her bir dilimdeki değişiklik dolayısıyla 7 125 lira oluyor vergisi, % 3'ü 900 lira oluyor. 7 125 lira 900 lira oluyor; 1/7'si. 100 000 lira olunca vergisi 44 875 lira oluyor; % 3'ü 3 000 lira oluyor.

Şimdi adaletsizlik aşikâr, yani aşağı dilimlerde, aşağı kazançlarda yükseliyor. Kazançları büyük olanlarda çoğalmasa lâzımgelirken, oranı aşağı düşüyor. Meselâ 100 000 lradaki hesap 44 875 lira vergi, 3 000 lira % 3'ü 1/17'si oluyor. Halbuki aşağı dilimde ilk gösterdiğim 1/6 ödüyor, yani aradaki oran 1/6, öbürkünde 1/17. İşte bunun içindir ki, tabii maliyecilerin bunu reddetmesine imkân yok, zaten reddettikleri de yok, yani adaletsiz olduğunu kabul ediyorlar, fakat «Acele paraya ihtiyaç var, biz bunu getirdik» diyorlar. Onun için istirham ediyorum yine, gerçi önerge tasvip buyurulmadı, fakat şu yapılabilir: Bir taraftan biz bu kanunu çıkartırız, fakat bir taraftan da Maliye süratle bunu düzeltecek, tashih edecek ve hakiki sosyal adaleti gerçekleştirecek ve Anasanın 61 nci maddesindeki mali güç esasını ger-

çekleştirecek tasarımı son süratle buraya sevk etmelidir, yani diyorsunuz ki, «Çaresi yok» fakat çaresi var. Yani, «Sevk etmelidir» demekten kastım, 3-5 gün içerisinde bunu düzeltecek, bu yaptığımız yanlış kanunu, adaletsiz kanunu düzeltecek metni getirmelidir. Bu aşikâr bir haksızlıktır. Nitekim, değerli arkadaşlarım, Beş Yıllık Planın emri de budur, aklın emri de budur.

Bakınız : «Gelir dilimleri sabit tutulup, nispet düşürülmediği yahut nispetler sabit tutulup, dilimler genişletilmediği müddetçe her fiyat artışı Gelir Vergisinin daha ağırlaşmasına sebeb olacaktır.»

Şimdi bugün enflasyon içinde bulunan Türkiye'de bu ağırlık şu bizim çıkarmakta olduğumuz metinde de gözüktüğü gibi fakir, yani daha az kazananların üzerine doğru gitmektedir.

Değerli arkadaşlarım, «Yunanistan % 19 oranında Gelir Vergisinde indirim yaptı» diye gazetelerde okuduk. İngiltere 10 gün evvel aşağı dilimlerde, benim söylediğim Beş Yıllık Plan'da da olan şeyi yaptı, aşağı dilimlerde Gelir Vergisinde vergi indirimi yaptı. Aşağı kazançlarda her vatandaşın cebine 1 Pound koyduğunu iddia etti, Hükümet. Büyük hadise, İngiltere'de.

ŞİNASI ÖZDENOĞLU (Ankara) — Biz de bu kanunla burada halledelim bunu, sonraya kalsın.

REŞİT ÜLKER (Devamla) — Katılıyorum size, «Biz burada halledelim» diyorsunuz, fakat ben teknik imkân görmüyorum. Çünkü, formül bulunması güç; nispet ve saire giriyor, teknik imkân görmüyorum, fakat Hükümetten istirham ediyorum, kendisine yararlı bir yardımdır aslında bu, hemen öbürkünü getirsin, biz bunu çıkartalım ve kısa bir müddet sonra da sosyal adalete irca edecek kanunu da buradan geçirelim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Made üzerinde söz isteyen başka sayın üye?.. Yok.

GELİRLER GENEL MÜDÜRÜ ADNAN BAŞER KAFAOĞLU — Hükümet adına söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz.

GELİRLER GENEL MÜDÜRÜ ADNAN BAŞER KAFAOĞLU — Sayın Başkan, saygı değer milletvekilleri ;

Komisyonda kabul edilen 6 ncı madde metniyle Hükümetçe getirilen 6 ncı madde metni arasında Sayın Reşit Ülker'in verdiği izahat dolayısıyla bir açıklama yapmak lâzımgelir.

Sayın Reşit Ülker 100 000 liralık bir ücret gelirinden % 3 oranında tasarruf bonusu yerine kaim olacak Malî Denge Vergisi alınacağını ifade ettiler. Halbuki daha düşük gelirlerde de aynı nispette Malî Denge Vergisi alındığı için nispi ağırlığının düşük gelirlerde daha yüksek, yüksek gelirlerde daha az olduğunu ifade ettiler.

Tabii ki, bütün müterakki olmayan vergilerde bu tenkit rahatlıkla ileri sürülecektir. Ancak, Hükümetçe getirilen metinle Komisyonda kabul edilen arasında bir fark var ve bu müterakkilik daha da tersine döndürülmüş vaziyettedir. Hükümetçe getirilende % 3 sabit duruyordu, Komisyonda kabul edilen metinde, biraz evvel hesap buyurdıkları 44 bin lira Gelir Vergisi 100 000 liradan düşüldükten sonra geriye kalan matrah üzerinden Malî Denge Vergisi alınması esas kabul edilmiştir. Bu takdirde tabii ki, daha tersinedir müterakkilik, yüksek gelirlerde büyük Gelir Vergisi düşeceği için nispet % 3 değil, bazan % 1,5'e kadar düşecektir.

Yüksek Heyete arz ederim.

BAŞKAN — Söz isteyen bulunmadığına göre değişiklik önermelerine geçiyoruz.

Önergeleri okutuyorum.

Yüce Başkanlığa

Görüşülmekte olan tasarrufların 6 ncı maddesinin 1 ncı (a) bendinin aşağıdaki gibi değiştirilmesini ve aynı maddenin 2 ncı bendinin son fıkrasının ise, tasarıdan çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

1. Ödemede :

a) Gelir Vergisi mükelleflerinin Gelir Vergisi matrahları (Götürü matrahları dahil)

Amasya

Salih Aygün

Başkanlığa

Madde 6 nın 1 ncı Ödemede : Kısımındaki (a) fıkrasının aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederim :

a) Gelir Vergisi mükelleflerinin Gelir matrahlardan (Götürü matrahları dahil) ; bu

matrahlara ait Gelir Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktarı,

Trabzon

Ekrem Dikmen

Başkanlığa

6 ncı maddenin :

1. Ödemede : kısmındaki (b) fıkrasının :

b) Kurumlar Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Kurumlar Vergisine tabi matrahlardan bu matrahlara ait Kurumlar Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktarı,

(c) Fıkrasının :

c) Veraset ve İntikal Vergisi Kanununa göre verilen beyannamelerde gösterilen Veraset ve İntikal Vergisine tabi matrahlardan bu matrahlara ait Veraset ve İntikal Vergisi düşüldükten sonra geriye kalan miktarı,

(d) Fıkrasının :

d) Gayrimenkul intikallerinde Emlâk Vergisine esas olan değerlerden bu değerlere ait Emlâk Vergisi düşüldükten sonra kalan miktarı,

(e) Fıkrasının :

e) Vergi Usul Kanununun hükümlerine göre ikmalen re'sen veya sair suretlerle idarece tarh olunan Gelir, Kurumlar, Emlâk Alim ve Veraset ve İntikal vergilerinden tahsil mümkün hale gelmiş bulunanlara ait matrahlardan bu vergileri düşüldükten sonra geriye kalan miktarları,

Şeklinde değiştirilmesini ve,

2. Kesintide : Kısımının da buna göre düzeltilmesini arz ve teklif ederim.

Trabzon

Ekrem Dikmen

Sayın Başkanlığa

Malî Denge Vergisi kanun tasarruflarının 6 ncı maddesinin 1 (d) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 6

1. d) «Gayrimenkul intikallerinde Değer Artış Vergisine esas olan değerler»

Sivas

Manisa

Tevfik Koraltan

Ertuğrul Akça

Nevşehir

Hüsamettin Başer

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi tasarısının 6 ncı maddesinin son fıkrasının metinden çıkarılmasını saygıyla arz ederim.

Muğla

Ahmet Buldanlı

BAŞKAN — Şimdi önermeleri teker teker okutup işlemlerini yapacağız efendim.

(Amasya Milletvekili Salih Aygün'ün önergesi tekrar okundu.)

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — En aykırı teklif benim teklifimdir, onun için önce benim önergelerimin muameleye konması lâzımdır.

BAŞKAN — Tabii öyle olması lâzım; biz aykırılık derecesine göre de bir sıra tanzimi yaptık, ama sizin itirazınızı inceleyeceğim.

Evet, en aykırı olanı sizinkidir. Onu okutuyorum.

(Trabzon Milletvekili Ekrem Dikmen'in birinci önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Bu önerge için Komisyonun mütalâası nedir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkanım, önergeye katılmıyoruz.

BAŞKAN — İzah için mi söz istiyorsunuz. Sayın Dikmen?

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Sayın Başkan, önermeleri ayrı ayrı verdim, ama ikinci önergem birincisinin devamı mahiyetindedir, onun da okunmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Ayrı ayrı olduğu için biz ayrı mütalâa etmek mecburiyetinde kaldık, Sayın Dikmen. Ama, siz önergelerinizin birlikte mütalâa edilmesini talebediyorsanız birleştiririz.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Birleştirilmesini rica ediyorum.

BAŞKAN — Hay hay efendim.

(Trabzon Milletvekili Ekrem Dikmen'in ikinci önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Şimdi efendim sayın Komisyondan tekrar mütalâa alacağım ve bu ayrı önergeler birlikte muamele görecektir, önerge sahibinin isteği üzerine.

Sayın Komisyon?..

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Önergemi izah etmek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Dikmen buyurun, önergenizi izah için söz veriyorum.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;

Kanunun maddelerine geçildiğinde mali denge vergisi üzerindeki umumî konuşmamızın ve kanunun vaki değişiklikler muvacehesinde getireceği gelirin de ne kadar düşük bir hale geldiğini ortaya koymak suretiyle geri alınmasını istemekteki haklılığımız biraz daha aydınlığa kavuşmuş oldu. Nitekim, kanun tasarısındaki engellemelerimiz de bununla ilgili idi. Şimdi bir başka madde, yani 6 ncı madde geldi. Haklılık derecemiz biraz daha fazla ortaya çıktı. Nasıl?

Evvelâ, hemen bu dilimler itibariyle olan aksaklığa Sayın Reşit Ülker işaret buyurdular. Bu aksaklığın giderilmesi için ise, hemen bir başka vergi kanununun getirilmesi değil, bu kanunun geri alınması suretiyle ya bu kanunun bu maddesi üzerinde nispetlerin dikkate alınması suretiyle adaleti sağlayacak bir ölçünün getirilmesi veya aksi takdirde kanunun olduğu gibi geri alınması fikrindeyiz. Yoksa, daha yüksek gelir dilimlerinde, yüz bin liralık gelir diliminde 44 bin lira ve diğer malî denge vergisini ekleyerek 51 bin lirayı buluyor. Bu suretle yüksek dilimlerde malî denge vergisi daha düşük iddiasıyla, yüksek dilimleri de küçük dilimler gibi aynı ölçüde vergiye tabi tutalım iddiasıyla bir yeni kanun getirilmesi fikrinde de değildir. Çünkü, Türkiye'deki vergi nispetlerinin ne kadar had safhada olduğunu hadi biz muhalefet partisiyiz diyebilirsiniz, Demokratik Parti olarak muhalefet ettiğiniz için bu nispetleri yüksek gösteriyorsunuz diyebilirsiniz, ama ilmi, irfanı bir kenara itemezsiniz. Hele hele, bir kısım kanun tasarıları komisyonlarda görüşülürken, partiler olarak, ziraat odalarını, ticaret odalarını, muhtelif müesseseleri, vatandaşların iştirak halinde, ortak halinde oldukları müesseselerin idare heyetlerini de nispetler dahilinde bazı işlerde temsil ettirelim diye kanunlara sokmaya çalışırken, o müesseselerden çıkan seslere de kulak vermeye mecbursunuz. Çünkü meselenin içini,

derdin içyüzünü taşıyanlar bilir. Nasreddin Hoca'nın hikâyesi gibi: Dereyi karşıya geçecek; evvelâ hanımı almış geçirmiş. Evlâd-ı ayal var, köprü yok, dere taşmış evvelâ hanımını geçirmiş, arkadan baldızını geçirirken baldızı dürtmüş ve demiş ki, «Eniște ablam mı ağır ben mi ağır..» suyun ortasında sormuş. Hoca «Ablanın da gözü kör olsun senin de... Yüğü taşıyan benim, suyun ortasında sorduğun suale bak» demiş. Binâsnaleyh, bu yüğü taşıyan sınıflara, bu sınıfları temsil eden ticaret odalarının temsilcilerinden çıkan seslere kulak vermeye mecburuz. Rey alacağım hesabıyla, hoş görüneyim ticaret odalarına, hoş görüneyim kazalardaki ziraat odalarına diyerek kanunlarda, TRT Kanununda bile idare heyetlerinde temsil edilmelerini isterken, samimî olduğumuzu, bu kanunlar üzerindeki ciddiyetimizle ispat etmeye mecburuz. O zaman ne dedik: Madem ki, milletin kontrolünde olmasını istiyoruz, teşbihte hata olmaz onun için misal veriyorum, mevzu ile ilgili değil, ama benzetiyorum; televizyonda dahi milletin iradesi temsil edilsin, milletin televizyonu olduğunu gösterelim diyerek bu müesseselerden temsilci sokalım dendi ve her gruptan riyasete önergeler geldi. Şimdi de, bu yüğü çeken müesseselerin beyanlarına dikkat edelim. Nedir o beyanlar? Ankara Ticaret Odası Başkanı diyor ki, «Türkiye'de büyük vilâyetlerdeki 70 - 80 firmayı nazarı dikkate alarak Türkiye'deki bütün müesseseler ve ticaret erbabı ve sanayiciler rahat vergi ödeyecek miktarda yüksek kazanç elde ediyorlar gibi bir iddia vardır. Halbuki, 7 bin lira, 10 bin lira ücret alan insanın gelir vergisini düştükten sonra malî denge vergisi alınırken, vilâyetlerimizde ayda 3 500 lirayı kazanamayan ticaret erbabından brüt olarak gelir vergisi matrahı üzerinden malî denge vergisi alınmak istenmektedir. Halbuki bu mükellefler, bu ticaret erbabı arkadaşlarımız, meslektaşlarımızın yüzde 80'i normal vergilerini güç ödeyebilmektedirler.»

Şimdi Sayın Ülker'in öne sürdüğü bir başka nokta daha var: Siz aylık üzerinden verirken, onların senelik gelirleri üzerinden hesab ediyoruz bunu. Onun dışında, bu kanunun arkasından, bu kanunun engellemekteki maksadımız - çünkü heyeti mecmuunu dikkate alarak konuştuk biz burada. Malî denge vergisi... Ayı ayrı bunlar getirildi, hepsi birden getirilip ver-

gi kanunlarının tümü üzerinde çok geniş konuşma imkânı ortadan kaldırıldı. O itibarla, sırasında sadet dışına çıkarak umumî konuşmalar yaptık malî denge vergisi kanununu ele alarak - Bu kanun çıktıktan sonra gelen kanunlar var: Bina Vergisi diyor vesaire diyor... Hem artıyor, hem çetrefilleşiyor, hem beyan esası şu - bu birtakım müşküller... Bir maliye memurunun takdirine bırakıyoruz, itiraz komisyonları kalkıyor. Derdimizi bu kanunda anlatamazsak o zaman hiç anlatamayız diye ipin ucunu başında sağlam tutmaya çalıştık. Yalnız muhalefet yapmak için değil; bir noktada muhalefet anlayışını da iktidar anlayışını da bir kenara koymaya mecburuz. Milletin çekebileceği yüğü getirirsek millete yükleyelim. Komünizm afeti nasılsa, ikinci afet de Türkiye'de vergiler olacaktır. Hele de gayri âdil getirildikleri gibi tatbik edilirse. İki afet var Türkiye'de bir afet değil. Yalnız komünizmi tel'inle de değil...

Bu itibarla, nisbetlere bakıyoruz, Avrupa memleketlerindeki nispetler bizdeki nispetlerden düşük. Umumî vergi seviyesi bizdekinden düşük. Sosyalist işveç'te nispet 65'te; biz 70'i bulmuşuz, üçe üç katıyoruz yüzde 6 sayarız Malî Denge Vergisi ve arkası geliyor. Şimdi ne oluyor burada da: Sanayicinin, ticaret erbabının bu sıkıntısı yetmiyormuş gibi, biz istisnayı kime tanıyoruz; kırmızı plakalı arabayı tiyatronun, sinemanın önünde çoluk - çocuğuyla bekletenlere, vekâletlerde merkez emrine aldığımız çalışmadan aybaşı hesabı yapılanlara, istisnayı onlara tatbik ediyoruz. Kime tatbik ediyoruz? Maliye bile daire yaptırıyor, dairesine maroken koltukları döşüyor, arada bir de Başvekilleri beyanat veriyor «Efendim, fazla mefruşata lükse gitmeyin dairelerde» diye, ama fiiliyatta o yok. Kimsenin evinde yok o lüks. Yani zengin, şu istisnaya tabi tutmadığımız ticaret erbabının evinde o lüks ve israf yok. Onun hususi arabası yok. Geliri de 3 500 lirayı zor buluyor; ayda 7 000 lira 10 000 lira değil. İstisna kabul ettiğiniz ücretlerin seviyesine gelse o da kabul. Bundan daha güzel adalatsızlık olur mu?

TEVFİK KORALTAN (Sivas) — Hükümetin teklifi.

EKREM DİKMEN (Devamla) — Hükümetin teklifi meklifi, o mühim değil. Onu anarsanız, Hükümet buraya yüzde 8'le geldi. Hükümet-

tin yüzde 8'ini 8 nci maddede isterseniz kabul edin de iki sene sonra Türk ticaret hayatına burada oturup bir güzel ağlayalım, çare arayalım, komisyonlar kuralım.

O itibarla, bunlara veriyoruz, israfın içine gömenlere veriyoruz... Efendim, bir telâkki daha var: 300 lira maaş alan memur vergi veriyor, vatandaş vergi vermiyor... Daha ne verecek? 70'i bulmuşsunuz, hâlâ sıkıyorsunuz, su kalmadı limonda. Hâlâ sıkılmakla meşgulüz, çerkiş mekiş hep ezildi elimizde biz sıkıyoruz, istisnayı da limonun suyunu sıkın ücretliye tanıyoruz sıkılana değil. Ücretli, limon diye sıkıldığı bu millete, Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi ve sair vergi mükelleflerine ve şayet kabul edilirse Malî Denge Vergisi mükellefi haline de getirdiğiniz mükelleflere bu usulü tatbik eden ücretli sınıfı oluyor. Hizmeti ne millete?.. Senelerden beri bu kürsüye herkes çıkıyor, «bu bütçe çıktığı zaman son lirasına kadar sarf edeceğiz» diyor, bu başvekil sözü. Şimdi yeni Başvekil çıktı o bunu bir kuruşa indirdi; «Bir kuruşuna kadar sarf edeceğiz» dedi. Bir kuruşuna, bir liraya kadar sarf edeceğiz diyenler, gitsin görsünler, o Köy İşleri Vekâletinde 200 - 300 bin liraya hususi yaptırılan odaları, o vekillere sorsunlar. Şimdi de bir kuruşun hesabını temin edeceğiz, bir kuruşa kadar sarf edeceğiz diyenler de gitsin bu yükse israfa sorsunlar. İsrافی yapanlara, yeni açılan dairelere, yoksa 45 milyar liraya çıkartacağım da daha ne alacağım milletten vergi olarak? Bunu millî gelir olarak, millî gelire nispeti olarak, vergilerin fert başına düşen miktarı olarak uzun uzadıya burada konuştuk, baş ağrıtmaya lüzum yok. Şimdi biz istisnayı almışız ücretliye tatbik etmişiz, geriye kalanların hepsine demisiz ki, sen ayda 3 000 lira da kazanıyorsan istisnaya tabi değilsin...

Muhterem arkadaşlarım, bu istisna yerinde. Birinci fıkradaki istisna, ücretliler bakımından bir bakıma, şayet bir zaviyeden tetkik edersek yerinde. Niçin? Mükerrer vergiyi önlüyor. Mükerrer vergiyi ücretlide önlüyoruz da Gelir Vergisi mükellefinde, alınteriyile kazanan, lüks arabası yok, Devlet dairesine 09.00'da gitmiyor 16.30'da çıkmıyor, lüks tuvaletlere gitmiyor, vilâyetlerde perişan, yağ kokusunun içinde adam kazanıyor, çoluk - çocuğunun ayağına lâstik ayakkabı alabiliyor bizimkiler gibi deri ayakkabı da yok, sıkıntının içerisinde, beyanna-

me doldurmasını bilmiyor, geliri kâfi gelmediği halde muhasebeci ücreti diye veriyor, maliye memuru veya başkasına veriyor, biz getirip onun sırtına yıkıyoruz; hakkımız yok. Onu da istisnadan istifade ettirmemiz lâzım. Yani, mükerrer vergiye meydan vermememiz lâzım. Evvelâ vergiciler, Hükümet, sonra komisyon, Meclis, ilim irfan sahibi insanlar olarak bu noktayı anlamazsak, zavallı millete neyi anlatırız muhterem arkadaşlarım? Yani, şunu evvelâ biz anlamazsak, bunda adaleti evvelâ biz tesis etmezsek, millete hangi adaletten bahsederez? Ücretliyi istisna tutmuşuz, istisnasını ücretliye tatbik etmişiz... Niçin? Gelir Vergisini...

BAŞKAN — Sayın Dikmen, bir dakikanız kaldı efendim.

EKREM DİKMEN (Devamla) — Bağhyorum Sayın Başkanım.

Gelir Vergisini düştükten sonra geriye kalan sâfi matrahı vergiye tabi tutuyoruz; tamam vergi adaleti bu, vergicilik bu. Bizdeki mükellefin sırtında 16 kalem vergi var zaten. Arkadan, Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Veraset Vergisi ve sair vergileri de matrahlardan çıkartalım. Verginin vergisi olur mu? Ondan sonra kalan matrahtan bu vergiyi alalım. Benim teklifim bu muhterem milletvekilleri. Bunun öktidar olmakla, muhalefet olmakla, kanunun çıkmasını isteyip istememekle Allah rızası için söylersek hiçbir ilgisi yoktur. Vergi adaleti, vicdanlı olmak, isabetli bir karar vermek bakımından ve vergicilikte Türk vergi tekniğine, Avrupa seviyesinde olan vergilerimiz var, tekniğimiz var bizim, Avrupa'dan üstün taraflarımız var. Kıymetli maliyecilerimiz var, Avrupa'da tetkik ediyorlar, güzel kitapları da var çoğunun. O seviyeyi yıkmayalım. Zaten bu vergi yüzde 3'le 750 milyon liraya inmiş 3 milyar beklerken. Şimdi, o itibarla düşecek olan miktar ne kadar ki? Ama, adaletli, ölçülü, ilme irfana sığan, sanayici, ticaretçi teşekküllerden gelen seslere uyan, milletin zihnine vicdanına uyan bir tarzda değiştirilmek üzere ben acizane, naçizane, Başkanlığa önergeler de sırayarak verdim; iltifat buyuracağımızı ümid ediyorum.

Saygılarımı sunarım. (D. P. sıralarından «Bravo» sesleri alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, Sayın Dikmen tarafından verilmiş olup, okunan, komisyonun katıl-

madığı ve izahı da yine önerge sahibi arkadaşlarımız tarafından yapılan değişiklik önergelerini - ki, iki önerge birlikte muamele görmektedir - oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon filhal katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Efendim, maddeyi, önergelerle birlikte komisyona talebediyoruz.

BAŞKAN — Efendim, komisyonun bu isteğini, diğer önergelerin muamelesini yaptıktan sonra oylarınıza sunacağım.

Diğer önergeyi okutacağım.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkan, önergelerle birlikte maddeyi geri istiyoruz.

BAŞKAN — Anladım efendim, ama sadece bu önergeyle istediniz, diğer önergelerin muamelesini yapalım ondan sonra.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Sayın Başkanım, bu önerge maddeyi kökünden değiştirmiştir. Uzun boylu bir hesap ve teknik işidir. Diğer önergelerin artık maddeyle ilgileri kalmamıştır.

BAŞKAN — Yani, verilmiş ve okunan diğer önergelerle birlikte mi istiyorsunuz maddeyi efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Evet, birlikte istiyoruz efendim. Maddenin manasını değiştirmiştir, manası kalmamıştır.

ŞÜKRÜ AKKAN (İzmir) — Sayın Başkan, filhal kabul etmiyor, geri istiyor ve istemek de hakkıdır. Onun için oylayın efendim.

BAŞKAN — Tamam, oylayacağım efendim.

Efendim, Komisyon verilmiş bütün önergelerle birlikte 6 ncı maddeyi geri istemektedir. Bu isteği oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde, önergelerle birlikte Komisyona iade edilmiştir.

Efendim, 5 ncı maddeyle ilgili kabul buyduğunuz önerge üzerine yapılan reaksiyon neticesini arz ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Genel Kurulca kabul edilen ekli önerge dolayısıyla 5 ncı maddenin (a) fıkrasının, aşağıdaki şekilde yazılması gerekmektedir.

Arz olunur.

Komisyon Sözcüsü
Esat Kemal Aybar

a) Genel ve katma bütçeli il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişileri ile 2834 ve 2836 sayılı kanunlarla kurulmuş kooperatif ve birlikler tarafından yapılan gayri menkul satışları;

BAŞKAN — Sayın Çağlar tarafından verilmiş olan, Komisyonun katılmaması üzerine Umumi Heyetimizce kabul buyrulmuş olan ve bilâhara Komisyonca filhal kabul edilmiş olan değişiklik önergesini tekrar oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi, kabul ettiğiniz bu değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 ncı maddeyi okutuyorum.

Mahsup :

Madde 7. — Mali Denge Vergisine tabi tutulan kazanç ve iratlar üzerinden yapılmış olan kesinti miktarı, bu kazanç ve iratların beyannameye ithal edilmiş bulunmaları şartıyla, Gelir ve Kurumlar Vergisi mükelleflerinin 6 ncı maddeye göre yapacakları ödeme miktarından indirilir.

Veraset ve intikal Vergisinin ilk tarhiyatına ilişkin olarak evvelce ödenen Mali Denge Vergisi nihai tarhiyat sırasında ödenecek Mali Denge Vergisinden mahsubedilir.

BAŞKAN — 7 ncı madde üzerinde Sayın Aygün söz istemişler.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Başka söz isteyen sayın üye? Yok. Madde üzerinde değişiklik önergesi yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8 ncı maddeyi okutuyorum.

Nispet :

Madde 8. — Malî Denge Vergisinin nispeti % 3'tür.

BAŞKAN — Sayın Aygün, madde üzerinde söz istemişsiniz.

SALİH AYGÜN (Amasya) — Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN — Sayın üyeler, söz istiyor musunuz?

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Madde üzerinde söz isteyen sayın üye? Yok.
Madde üzerinde değişiklik önergesi var, okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Mali Denge Vergisi kanun tasarısının 8 nci maddesi, aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederiz.

Nevşehir

H. Başer

Adıyaman

M. Z. Adıyaman

Ankara

S. Yıldırım

Ankara

M. K. Coşkun

Kars

M. Doğan

Bursa

K. Önadım

Maraş

Z. Kürşad

Madde 8. — Nispet :

Mali Denge Vergisinin nispeti % 2'dir.

BAŞKAN — Sayın Komisyon, önergeye katılıyor musunuz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Efendim, okunan önergeye Komisyon katılmamıştır. Değişiklik önergesini oylarınıza sunacağım.

III. — YOKLAMA

VEDAT ÖNSAL (Sakarya) — Sayın Başkan ekseriyet yok.

(Kocaeli Milletvekili Vehbi Engiz, Elâzığ Milletvekili Samet Güldoğan, Sakarya Milletvekili Mustafa Vedat Önsal, İzmir Milletvekili Şükrü Akkan ve Rize Milletvekili Hasan Basri Albayrak ayağa kalktılar)

BAŞKAN — Salonda çoğunluğun olmadığını beyan ediyorlar, yoklama istiyorlar... (A. P. sıralarından «Ad okunmak suretiyle yapılınsın» sesleri)

Gayet tabii efendim.

Efendim, ad okuyarak yoklama yapıyorum.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Efendim, ad okunmak suretiyle yapılan yoklamada çoğunluğumuzun olmadığı anlaşılmıştır.

Bu sebeple, 3 Nisan 1972 Pazartesi günü saat 15,00 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,08

Mali Denge Vergisi kanun tasarısının maddelerine geçilmesi hakkındaki önergeye verilen oyların sonucu

(Kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 450
Oy verenler : 237
Kabul edenler : 199
Reddedenler : 38
Çekinmeyenler : 0
Oya katılmayanlar : 205
Açık üyelikler : 8

[Kabul edenler]

ADANA
Ali Rıza Güllüoğlu
M. Selâhattin Kılıç
Emir H. Postacı
Ahmet Topaloğlu
Şevket Yılmaz
ADİYAMAN
M. Zeki Adıyaman
Ali Avni Turanlı
AFYON KARAHİSAR
Hasan Dinçer
Şevki Güler
Ali İhsan Ulubahşi
Kâzım Uysal
AMASYA
Yavuz Acar
Salih Aygün
ANKARA
Orhan Alp
Hüseyin Balan
Sinan Bosna
Musa Kâzım Coşkun
Mustafa Maden
H. Turgut Toker
Ferhat Nuri Yıldırım
Şerafettin Yıldırım
Mustafa Kemal Yılmaz
Cengizhan Yorulmaz
ANTALYA
Hasan Akçalıoğlu
İhsan Ataöv
Ömer Buyrukçu
Hasan Ali Gülcan
ARTVİN
Mustafa Rona

AYDIN
Nahit Mentеше
İsmet Sezgin
Fikret Turhangil
BALIKESİR
İbrahim Aytaç
M. Şükrü Çavdaroğlu
Kemal Erdem
Ahmet İhsan Kırmımlı
M. Nurettin Sandıkcıoğlu
Osman Tari
BİLECİK
Mehmet Ergül
BİNGÖL
Mehmet Bilgin
BOLU
Nihat Bayramoğlu
Halil İbrahim Cop
M. Şükrü Kiykioğlu
BURDUR
A. Mukadder Çiloğlu
Mehmet Özbey
Nadir Yavuzkan
BURSA
Sadrettin Çanga
Cemal Külâhlı
Barlas Küntay
İbrahim Öktem
Kasım Önadım
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
ÇANAĞKALE
Kemal Bağcıoğlu
Zekiye Gülsen
Mesut Hulki Önür

ÇANKIRI
Hazım Dağlı
Nurettin Ok
Arif Tosyalıoğlu
ÇORUM
Arslan Topçubaşı
DENİZLİ
İlhan Açıkalın
Mehmet Emin Durul
Ali Uslu
DIYARBAKIR
Behzat Egilli
Necmettin Gönenç
Sabahattin Savcı
Nafiz Yıldırım
EDİRNE
İlhami Ertem
Veli Gülkan
ELÂZİĞ
Hayrettin Hanağası
Ali Rıza Septioğlu
ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Hasan Çetinkaya
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım
ERZURUM
Sabahattin Aras
Turhan Bilgin
Rıfki Danışman
Selçuk Erverdi
Naci Gacıroğlu
Gıyasettin Karaca
ESKİŞEHİR
Mehmet İsmet Anzı

B. Sıtkı Karacaşehir
Orhan Oğuz
Seyfi Öztürk
GAZİANTEP
Şinasi Çolakoğlu
Ali İhsan Göğüş
Erdem Ocak
Mehmet Lütüfî Söylemez
GİRESUN
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmek
Hidayet İpek
İ. Kayhan Naiboğlu
M. Emin Turgutalp
HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan
HATAY
Abdullah Cilli
ISPARTA
Ali İhsan Balım
Yusuf Uysal
İÇEL
Mazhar Arıkan
Kadir Çetin
Cavit Okyayuz
İSTANBUL
Tekin Erer
Bahir Ersoy
Sezai Orkunt
M. Kâzım Özeke
Naim İkbâl Tokgöz
Necdet Uğur
Reşit Ülker
Mehmet Yardımcı
Lebit Yurdoğlu

İZMİR

Şevket Adalan
Mustafa Akan
Muzaffer Fazlı Arıncı
Burhanettin Asutay
M. Hulûsi Çakır
Münir Daldal
Ali Naili Erdem
Şinasi Osma

KARS

Lâtif Aküzüm
İsmail Hakkı Alaca
Kemal Kaya
Osman Yeltekin

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Orhan Deniz
Mehmet Seydibeyoğlu
Hasan Tosyalı

KAYSERİ

M. Şevket Doğan
Hayrettin Nakibioğlu
Vedat Ali Özkan
Enver Turgut

KIRKLARELİ

Beyti Arda
Hasan Korkut

KOCAELİ

Sabri Yahşi

KONYA

İrfan Baran
Sezai Ergun
Baha Müderrisoğlu
Orhan Okay
Mustafa Üstündağ

KÜTAHYA

Ali Erbek
İlhan Ersoy

MALATYA

Hakkı Gökçe

MANİSA

Ertuğrul Akça
Süleyman Çağlar
Mustafa Orhan Daut
C. Selçuk Gümüşpala
Hilmi Okçu

MARDİN

Esat Kemal Aybar
Abdülkadir Özmen

MUĞLA

Muallâ Akarea
Ahmet Buldanlı
İzzet Oktay

MUŞ

Kasım Emre

NEVŞEHİR

Hüsamettin Başer
Esat Kırathoğlu

NIĞDE

H. Avni Kavurmacıoğlu
Mevlüt Ocakçıoğlu
Haydar Özalp (

ORDU

Cengiz Ekinci
Memduh Ekşi
Ferda Güley
Kemal Şensoy

RİZE

Erol Akçal
Salih Zeki Köseoğlu

SAKARYA

Nuri Bayar
Yaşar Bir
Güngör Hun

SAMSUN

Nihat Kale
Doğan Kitaplı
İsmet Yalçınar

SIIRT

Selâhattin Oran
Âdil Yaşa

SİNOP

Hilmi Biçer

SİVAS

Enver Akova
Vahit Bozathı
Hüseyin Çınar
Ekrem Kangal

Tevfik Koraltan

Yusuf Ziya Önder
M. Kemal Palaçoğlu

TOKAT

İsmet Hilmi Balcı
İsmail Hakkı Birler
Osman Haçibaloğlu
Mehmet Kazova
Yusuf Ulusoy

TRABZON

Ahmet İhsan Birincioğlu
Cevat Küçük
Mehmet Ali Oksal

TUNCELİ

Hüseyin Yenipınar
URFA

Mehmet Aksoy
Necati Aksoy

UŞAK

Orhan Dengiz
M. Fahri Uğrasızoğlu

VAN

Mehmet Emin Erdinç

YOZGAT

Neşet Tanrıdağ

ZONGULDAK

Fuat Ak
Ahmet Güner
Cahit Karakaş
S. Tekin Müftüoğlu
Kevni Nedimoğlu

[Reddedenler]

ADIYAMAN

Yusuf Ziya Yılmaz
AFYON KARAHİSAR
Hamdi Hamameoğlu
Süleyman Mutlu

AMASYA

Vehbi Meşhur
Kâzım Ulusoy

ANKARA

Şinasi Özdenoğlu
Suna Tural

ANTALYA

Süleyman Çiloğlu

ARTVİN

Abdullah Naci Budak

BİTLİS

Kenan Mümtaz Akışık

ÇANAĞKALE

Mustafa Çalikoğlu

DENİZLİ

Sami Arslan

ELAZIĞ

Samet Güldoğan

ERZURUM

Rasim Cinisli
Cevat Önder

GAZİANTEP

Mehmet Kılıç

GİRESUN

Abdullah İzmen

ISPARTA

Hüsamettin Akmumcu

İSTANBUL

Ferruh Bozbeyli
İbrahim Elmalı

İZMİR

Şükrü Akkan

KARS

Kemal Okyay

KOCAELİ

Vehbi Engiz

KONYA

Mustafa Kubilay İmer
Necati Kalaycıoğlu
Faruk Sükan

MARAŞ

M. Nejat Çuhadar
Mehmet Özdal

İbrahim Öztürk

MUŞ

Nimet Ağaçoğlu

ORDU

Ata Topaloğlu

RİZE

Hasan Basri Albayrak

SAKARYA

M. Vedat Önsal

SİNOP

Hilmi İşgüzar

SİVAS
Kadri EroğanTOKAT
Reşit ÖnderTRABZON
Necati Çakıroğlu
Ekrem Dikmen

[Oya Katılmayanlar]

ADANA

Cevdet Akçalı
Fazıl Güleç
Melih Kemal Küçükte-
peşinar
Ali Cavit Oral
Kemal Satır
Turgut Topaloğlu
Alpaslan Türkeş
Hüsamettin Uslu
ADİYAMAN
Kâmil Kırıkoğlu
AFYON KARAHİSAR
Mehmet Rıza Çerçel
AĞRI
Abdülkerim Bayazıt
Nevzat Güngör
Kasım Küfrevi

ANKARA

Kemal Ataman
Oğuz Aygün
Orhan Birgit
Osman Bölükbaşı
İbrahim Cüceoğlu
Orhan Eren
İ. Sıtkı Hatipoğlu
A. Sakıp Hiçerimez
Emin Paksüt
Osman Soğukpınar
Yusuf Ziya Yağcı
Aydın Yalçın

ANTALYA

Ömer Eken
Rafet Eker

ARTVİN

Sabit Osman Avcı
(Başkan)

AYDIN

Mehmet Çelik
Yüksel Menderes
Kemal Ziya Öztürk
(Bşk. V.)
M. Kemal Yılmaz

BALIKESİR

Salih Zeki Altunbaş
Cihat Bilgehan
Mehmet Niyazi Gürer
Mevlüt Yılmaz

BİLECİK

Şadi Binay
BİNGÖL
Mehmet Sıddık Aydar

BİTLİS

Abidin İnan Gaydalı
BOLU

Ahmet Çakmak
Kemal Demir
BURSA

Nail Atlı
Ertuğrul Mat
Mehmet Turgut

ÇANAKKALE

Refet Sezgin
ÇANKIRI
Nuri Çelik Yazıcıoğlu
ÇORUM

Cahit Angın
Yakup Çağlayan
Kemal Demirer
Abdurrahman Güler
İhsan Tomuş
Ali Naki Ulusoy

DENİZLİ

Fuat Avcı
Hasan Korkmazcan
Hüdaî Oral

DİYARBAKIR

Hasan Değer
Abdüllâtif Ensarioğlu

EDİRNE

Cevat Sayın
ELAZIĞ
Mehmet Aytuğ
ERZURUM
Fethullah Taşkesenli-
oğlu

ESKİŞEHİR

Şevket Asbuzoğlu
M. Şemsettin Sönmez

GAZİANTEP

İ. Hüseyin İncioğlu
Muhittin Sayın

GÜMÜŞANE

Necati Alp
Mustafa Karaman
Nurettin Özdemir
Ekrem Saatçi

HATAY

Halil Akgöl
Talât Köseoğlu
Hüsnü Özkan
M. Sait Reşa
Ali Yılmaz

ISPARTA

Süleyman Demirel
İÇEL
Celâl Kargılı
Turhan Özgüner
Hilmi Türkmen
Çetin Yılmaz

İSTANBUL

İbrahim Abak
İsmail Arar (B.)
Mehmet Ali Aybar
Sadettin Bilgiç
İlhan (Eğemen) Da-
rendelioğlu
Eşref Derinçay
Hüseyin Dolun
Nuri Eroğan
Orhan Eyüboğlu
Orhan Cemal Fersoy
Hasan Güngör
Mustafa Fevzi Güngör
Orhan Kabibay
Rıza Kuas
A. Şeref Lâç
Haydar Özdemir
Osman Özer

İlhami Sancar

Akgün Silivri
İsmail Hakkı Tekinel
Turgut Topaloğlu
Hasan Türkay

İZMİR

Şeref Baksık
Coşkun Karagözoğlu
Nihad Kürşad
Talât Orhon
Kemal Önder
Akin Özdemir
Orhan Demir Sorguç
Ali Naki Üner

KARS

Turgut Artaç
Musa Doğan
Kemal Güven (İ.)
Veyis Koçulu

KASTAMONU

Sabri Keskin
Mustafa Topçular
KAYSERİ
Tufan Doğan Avşargil
Turhan Feyzioğlu
Mehmet Türkmenoğlu
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ

Mehmet Atagün
Feyzullah Çarıkçı
KİRŞEHİR

Mustafa Aksoy
Cevat Eroğlu
Mustafa Kemal Güneş

KOCAELİ

Cevat Ademoğlu
KONYA

Bahri Dağdaş
Necmettin Erbakan
(İ.)

İhsan Kabadayı
İ. Etem Kılıçoğlu
Özer Ölçmen
Sadi Foçaş

Tahsin Yılmaz Öztuna
Vefa Tanır

KÜTAHYA

Ahmet Fuat Azmioğlu
Mesut Erez (B.)
Mehmet Ersoy
Kemal Kacar

MALATYA

İsmet İnönü
Mustafa Kaftan
Ahmet Karaaslan
İsmail Hakkı Şengüler

MANİSA

Veli Bakırlı
Muammer Erten
Mustafa Ok
Vehbi Sınmaz
Önol Şakar

MARAS

Atillâ İmamoğlu
Veysi Kadioğlu
M. Zekeriya Kürşad

MARDİN

Şevki Altındağ
Seyfi Güneştan

Abdülkadir Kermooğlu
Abdurrâhim Türk
MUĞLA

Adnan Akarea
Ali Döğerli

MUŞ

Nermin Neftçi
NİĞDE

M. Naci Çerezci
M. Nuri Kodamanoğlu

ORDU

Ata Bodur
Hamdi Mağden
Orhan Vural

RİZE

Sami Kumbasar

SAKARYA

B. Turgut Boztepe
Hayrettin Uysal

SAMSUN

Yaşar Akal
Talât Asal
Mustafa Boyar
Kâmran Evliyaoğlu
İlyas Kılıç

Nafiz Yavuz Kurt
(İ. Â.)

Hüseyin Özalp
Bahattin Uzunoglu
SİİRT

Zeki Çeliker
Mehmet Nebil Oktay
SİNOP

Mustafa Kaptan
Tevfik Fikret Övret
SİVAS

Ahmet Durakoğlu
Mustafa Timisi

TEKİRDAĞ

Yılmaz Alpaslan
Nedim Karahalil
Orhan Öztrak
M. Sabri Sözeri

TOKAT

Hüseyin Abbas

TRABZON

Mehmet Arslantürk
Selâhattin Güven
Ahmet Şener
Ali Rıza Uzuner (B.)

TUNCELİ

Kenan Aral

URFA

Neemettin Cevheri
Mehmet Ali Gökü
Bahri Karakeçili
Vehbi Melik

UŞAK

Adil Turan

VAN

Kinyas Kartal
Fuat Türkoğlu
Mehmet Salih Yıldız
(İ. Â.)

YOZGAT

İsmail Hakkı Akdoğan
Abdullah Baştürk
İsmet Kapisız
Turgut Nizamoğlu
Celâl Ahmet Suğur

ZONGULDAK

Ahmet Nihat Akın
Hüseyin Baytürk
Bülent Ecevit
Fevzi Fırat

[Açık üyelikler]

Bursa	1	Kocaeli	1
Diyarbakır	1	Malatya	1
Edirne	1	Nevşehir	1
Elâzığ	1		—
Hatay	1	Yekûn	8

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

64 NCÜ BİRLEŞİM

31 . 3 . 1972 Cuma

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

× 1. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 6 arkadaşının, Siyasi Partiler Kanununun 74 ncu maddesinin yeniden düzenlenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, Anayasa ve Plân komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 49 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/540) (S. Sayısı : 421) (Dağıtma tarihi : 3 . 9 . 1971)

× 2. — Gümrük kanunu tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley ve 10 arkadaşının, hastaların memleket içinde bulamadıkları ilaçları dış memleketlerden getirtmeleri ve dış memleketlerden getirecekleri ilaçlar için yapılacak işlemler hakkında ve Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mebrure Aksoley'in, 474 sayılı Kanuna ekli Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 87.11 tarife No. lu bölümünün değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Ticaret, Sanayi, Millî Savunma, Ulaştırma, Adalet, Maliye, Gümrük ve Tekel, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 24 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/155, 2/43, 2/210) (S. Sayısı : 162 ve 162 ye 1 nei ek) (Birinci dağıtma tarihi: 26 . 5 . 1970; ikinci dağıtma tarihi : 4 . 6 . 1971)

× 3. — Malî Denge Vergisi kanunu tasarısı ve 59 numaralı Geçici Komisyon raporu (1/585) (S. Sayısı : 474) (Dağıtma tarihi: 14.2.1972)

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TUZUK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

1. — 7126 sayılı Sivil Savunma Kanununa iki madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/150) (S. Sayısı : 375 ve 375 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 2 . 7 . 1971, 29 . 12 . 1971)

2. — İçel Milletvekili Çetin Yılmaz'ın, 27 . 5 . 1935 gün ve 2739 sayılı Ulusal Bayramlar ve genel tatiller hakkındaki Kanuna 1 madde eklenmesine ilişkin kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/491) (S. Sayısı : 413 ve 413 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 17.8.1971; 29 . 12 . 1971)

3. — Nevşehir Milletvekili Esat Kırathoğlu ve 15 arkadaşının, Mehmet Tefvikoğlu Hatice'den doğma 1339 doğumlu Nevşehir Yenimahalle 10 hanede kayıtlı Mustafa Parmaksız'ın affı hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/196) (S. Sayısı : 161, 161 e 1 nei ek ve 161 e 2 nei ek) (Dağıtma tarihleri 18 . 4 . 1970, 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

4. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı, Ankara Milletvekili Suna Tural ile Sinop Milletvekili Hilmi İsgüzar ve Kocaeli Milletvekili Vehbi Engiz'in, Genel af kanunu teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/383, 2/439, 2/482) (S. Sayıları : 353 ve 353 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri 15 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Avukatlık Kanununun 7 nei maddesinin kaldırılması ve 114 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/284) (S. Sayıları : 359 ve 359 a 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri 17 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

6. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Türk Kanunu Medenisinin 485 nei maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/9) (S. Sayıları : 360 ve 360 a 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

7. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Eşinden beş sene ayrı kalan karı, kocanın ayrılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/423) (S. Sayıları : 361 ve 361 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri 16 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

8. — Muğla Milletvekili Ahmet Buldanlı'nın, Türk Ceza Kanununun değişik 449 ncu maddesinin 2 nei bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/449) (S. Sayıları 366 ve 366 ya 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

9. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal ve 19 arkadaşının, Devlet memurlarının disiplin cezalarının affına dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/135) (S. Sayıları : 367 ve 367 ye 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 21.6.1971 ve 4 . 2 . 1972)

10. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türk Ceza Kanununun 455 nei maddesinin 1 nei fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/112) (S. Sayıları : 368 ve 368 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

11. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Türkiye'de sabotaj yapanların ölüm cezası ile cezalandırılmaları hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/427) (S. Sayıları : 369 ve 369 a 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

12. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, Türk Ceza Kanununun 480 nei maddesine son fıkra olarak bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/155) (S. Sayıları : 370 ve 370 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

13. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mevrure Aksoley'in, Elllerinde sağlık muayene fişi bulunmayan İstiklâl Madalyalı muharip gazilerle diğer bütün muharip gazilere Millî Savunma Bakanlığınca sağlık muayene fişi verilmesi hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/301) (S. Sayıları : 372 ve 372 ye 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri 26 . 6 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

14. — İçel Milletvekili Celâl Kargılı'nın, Türk Ceza Kanununun 141/1 ve 142/1 nei mad-

delerinin yürürlükten kaldırılması hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/388) (S. Sayıları : 377 ve 377 ye 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 6 . 7 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

15. — Adıyaman Milletvekili M. Zeki Adıyaman'ın, Türk Ceza Kanununun 426 nei maddesinin tadiline dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/456) (S. Sayıları : 378 ve 378 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri: 6 . 7 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

16. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mevrure Aksoley'in, 1076 sayılı İhtiyat zâbiti ve ihtiyat askerî memurları Kanununun 8 nei maddesinin (E) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (2/281) (S. Sayıları : 381 ve 381 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri: 12.7.1971 ve 4.2.1972)

17. — C. Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 13 Mart 1329 tarihli İdarei Umumiye Vilâyat Kanununun 118 ve 136 nei maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/201) (S. Sayısı : 492) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

18. — C. Senatosu Gaziantep Üyesi Salih Tanyeri'nin, 14 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 62 ve 77 nei maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/202) (S. Sayısı : 493) (Dağıtma tarihi : 16 . 2 . 1972)

19. — İzmir Milletvekili Barhanettin Asutay ve 12 arkadaşının, 4837 sayılı İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Kanunun 13 neu maddesine bir fıkra eklenmesine ilişkin 7332 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu ile Plân Komisyonu Başkanlığı tezkeresi ve Plân Komisyonu raporu (2/403) (S. Sayısı : 428 ve 428 e 1 nei ek) (Dağıtma tarihleri : 19 . 10 . 1971 ve 23 . 2 . 1972)

20. — Nevşehir Milletvekili Selâhattin Hakkı Esatoğlu ve 8 arkadaşının ve İçel Milletvekili Celâl Kargılı ve 6 arkadaşının, ölüm cezasının kaldırılması hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/286, 2/578) (S. Sayısı : 512) (Dağıtma tarihi : 10 . 3 . 1972)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER
A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

× 1. — Bursa Milletvekili Kasım Önadım'ın, 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bâzı maddelerine fıkralar eklenmesine dair kanun teklifi ve Adalet, İçişleri, Ticaret, Sanayi ve Plân komisyonlarından seçilen 3 er üyeden kurulu 6 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/15) (S. Sayısı : 136 ya 1 nci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 20.5.1970; ikinci dağıtma tarihi : 18.3.1971)

× 2. — Manisa Milletvekili Mustafa Ok ve 39 arkadaşının, tarım ve hayvan ürünlerinin taban fiyatlarının saptanması ve ilânı hakkında ve Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, taban fiyat kanunu teklifleri ve Ulaştırma, Gümrük ve Tekel, Köy İşleri, Sanayi ve Ticaret, Maliye Tarım, Dış Ekonomik İlişkiler ve Plân komisyonlarından 2 şer üyeden kurulu 48 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/535, 2/543) (S. Sayısı : 424) (Dağıtma tarihi : 18 . 9 . 1971)

× 3. — İstanbul Milletvekili Mustafa Fevzi Güngör ile C. Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin Toptancı halleri kanun teklifleri ve Sanayi ve Ticaret, İçişleri ve Adalet komisyonlarından 5 er üyeden kurulu 57 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/221, 2/173) (S. Sayısı : 433) (Dağıtma tarihi : 23 . 11 . 1971)

4. — Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu teşkiline ve vazifelerine dair 2 Temmuz 1951 tarih ve 5805 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrası «K» bendinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve İçişleri, Turizm ve Tanıtma ve Millî Eğitim komisyonları raporları. (1/365) (S. Sayısı : 417 ve 417 ye birinci ek) (Birinci dağıtma tarihi : 23.8.1971, ikinci dağıtma tarihi : 29.11.1971)

5. — 14 . 7 . 1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa 14 . 8 . 1970 tarih ve 1327 sayılı Kanunla eklenen ek geçici 5 nci maddenin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Plân Komisyonu raporu (1/485) (S. Sayısı : 343 ve 343 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 11 . 6 . 1971; 19 . 12 . 1971)

6. — Nevşehir Milletvekili Esat Kırathoğlu ve 9 arkadaşının, Türkiye Jeologlar Odası kanunu teklifi ve Adalet, Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Plân komisyonları raporları (2/197) (S. Sayısı : 362 ve 362 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 21 . 6 . 1971; 9 . 12 . 1971)

7. — Orman Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı ve Orman ve Plân komisyonları raporları (1/511) (S. Sayısı : 427 ve 427 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 10 . 1971; 9 . 12 . 1971)

8. — Amasya Milletvekili Yavuz Acar ve 23 arkadaşının ve İzmir Milletvekili Burhanettin Asutay ve 9 arkadaşının, 2 . 1 . 1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlân Kurumu teşkiline dair Kanununun 5 nci maddesinin (a) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifleri ve Çalışma ve İçişleri komisyonları raporları (2/507, 2/308) (S. Sayısı : 412 ve 412 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 17 . 8 . 1971; 29 . 12 . 1971)

9. — Edirne'nin Lalapaşa ilçesi Çömlekçinar köyü hane 1, cilt 5, sayfa 1 de nüfusa kayıtlı Osmanoğlu, Nazmiye'den doğma, 22.1.1937 doğumlu Mehmet Yama ile aynı nüfusa kayıtlı Emin Kızı, Fatma'dan doğma, 1928 doğumlu Zehra Yama'nın ölüm cezalarına çarptırılmaları hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/43) (S. Sayısı : 346 ve 346 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

10. — Kastamonu iline bağlı Daday ilçesinin Üyükören köyü hane 9, cilt 5 ve sayfa 391 numarasında nüfusa kayıtlı Mehmetoğlu, Necibe'den doğma, 15 . 3 . 1943 doğumlu Hüseyin Ören'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/48) (S. Sayısı : 347 ve 347 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

11. — Boğazlıyan ilçesine bağlı Yeni Fakılı Bucağı Yiğitler köyünün 15 hanesinde nüfusa kayıtlı Döndü Şahin'den doğma, Mehmet Alioğlu, 2 . 1 . 1950 doğumlu Sırcalı köyünde oturur Hüseyin Şahin'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/290) (S. Sayısı : 348 ve 348 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 16 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

12. — Artvin ilinin Şavşat ilçesinin merkeze bağlı Kireçli köyünün 52 nci hane, 8 nci cilt ve 146 sayfasında kayıtlı, Mehmetoğlu, Güneş'ten doğma, 4 . 2 . 1944 doğumlu Alim Gümüş'ün ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/53) (S. Sayısı : 349 ve 349 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

13. — Kastamonu iline bağlı Devrekâni ilçesinin Contay köyü, hane 4, cilt 23, sayfa 11 de nüfusa kayıtlı, Hüseyinoğlu, Fikriye'den doğma, 4 . 3 . 1944 doğumlu Süleyman Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/489) (S. Sayısı : 350 ve 350 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

14. — Zile ilçesinin İğdir nahiyesi Büyük Aköz köyü hane 20, cilt 35, sayfa 73 te kayıtlı, Alioğlu, Hanım'dan doğma, 1935 doğumlu Abidin Demirbağ'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/417) (S. Sayısı : 351 ve 351 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

15. — İstanbul ilinin Sarıyer ilçesi, Büyükdere Dedekorkut Sokak, hane 313, cilt 37 ve sayfa 111 de nüfusa kayıtlı, Saffetoğlu, Havva'dan doğma, 8 . 6 . 1943 doğumlu Selâmi Kodâl'm ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/49) (S. Sayısı : 352 ve 352 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 15 . 6 . 1971 ve 1 . 2 . 1972)

× 16. — Ankara Milletvekili Cengizhan Yorulmaz ve 17 arkadaşının, Ankara iline bağlı Kırıkkale ilçesinde (Kırıkkale) adı ile bir il kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 7 şer üyeden kurulu 54 No. lu Geçici Komisyon raporu (2/561) (Millet Meclisi S. Sayısı : 429 ve 429 a 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri : 18 . 10 . 1971, 2 . 2 . 1972)

17. — Fazla fiyatla bilet satanların cezalandırılmaları hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (1/113) (S. Sayıları : 158 ve 158 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 18 . 5 . 1970 ve 4 . 2 . 1972)

18. — 1076 sayılı Yedek subay ve yedek askerî memurlar Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici maddeler, ilâvesine dair 97 sayılı Kanuna geçici bir mad-

de ile 1076 sayılı Kanunun 97 sayılı Kanunla değişik 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarıları ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/27, 1/248) (S. Sayıları : 246 ve 246 ya 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 28.1.1971 ve 4 . 2 . 1972)

19. — Kırklareli Milletvekili Mehmet Atagün'ün, 44 sayılı Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Kanunun 38 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/489) (S. Sayıları 304 ve 304 e 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 8 . 3 . 1971 ve 4 . 2 . 1972)

× 20. — Mardin Milletvekili Şevki Altındağ ve 14 arkadaşının, çiftçi mallarının korunması hakkında kanun teklifi ve Afyon Karahisar Milletvekili Süleyman Mutlu'nun önergesi (2/171) (S. Sayıları : 307 ve 307 ye 1 nci ek) (Dağıtma tarihleri 25.3.1971 ve 4.2.1972)

21. — Uşak Milletvekili M. Fahri Uğrasızoğlu'nun, 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 8 ncü maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve İçişleri komisyonları raporları (2/224) (S. Sayısı : 462) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

× 22. — Niğde milletvekilleri Mevlüt Ocakcıoğlu ile Avni Kavurmacıoğlu'nun, Niğde iline bağlı Aksaray ilçesinde (Aksaray) adı ile yeniden bir il ve dört ilçe kurulması hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen 7 şer üyeden kurulu 54 No. lu Komisyon raporu (2/573) (S. Sayısı : 463) (Dağıtma tarihi : 4 . 2 . 1972)

23. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 25 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/231) (S. Sayısı : 470) (Dağıtma tarihi : 8 . 2 . 1972)

× 24. — 29.7.1970 tarih ve 1319 sayılı Em-lâk Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin kaldırılması, değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve 59 No. lu Geçici Komisyon raporu. (1/546) (S. Sayısı : 472) (Dağıtma tarihi : 10 . 2 . 1972)

25. — 4 . 1 . 1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/504) (S. Sayısı : 473) (Dağıtma tarihi : 14 . 2 . 1972)

26. — Millî Savunma Bakanlığı Görev ve Teşkilâtı hakkındaki Kanunun 4 ve 6 ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/593) (S. Sayısı: 496) (Dağıtma tarihi: 25 . 2 . 1972)

× 27. — Denizyatağı ve Okyanus dibi ile bunların altındaki topraklara nükleer silâhların ve diğer kütle imha silâhlarının yerleştirilmesinin yasaklanmasına dair Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları (1/484) (S. Sayısı : 497) (Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1972)

28. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga ve Nail Atlı'nın, 394 sayılı Hafta Tatili hakkında Kanunun 4 ncü maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Çalışma Komisyonu raporu (2/614) (S. Sayısı : 507) (Dağıtma tarihi : 4 . 3 . 1972)

29. — Bartın ilçesinin Esenyurt köyü hane 47, cilt 20, sayfa 3, numarasında nüfus siciline kayıtlı Mustafa oğlu, Hatice'den doğma 1949 doğumlu Ahmet Güneş'in ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/640) (S. Sayısı : 510) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1972)

30. — Artvin ili Borçka ilçesi Güneşen köyünün Selimiye mahallesinin hane 1, cilt 13 ve sayfa 92 numarasında nüfus siciline kayıtlı Eyüp oğlu Şadiye'den doğma 23 . 6 . 1948 doğumlu Adil Kalfa'nın ölüm cezasına çarptırılmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/984) (S. Sayısı : 511) (Dağıtma tarihi : 8 . 3 . 1972)

× 31. — Toprak ve Tarım reformu öntedbirler kanunu tasarısı ve 55 No. lu Geçici Komisyon raporu (1/609) (S. Sayısı : 513) (Dağıtma tarihi : 15 . 3 . 1972)

